

Bruxelles, 24. lipnja 2026.
(OR. en)

10464/26

Međuinstitucijski predmet:
2025/0543 (COD)

RECH 278
COMPET 761
IND 409
MI 625
EDUC 267
TELECOM 311
ENER 392
ENV 719
CLIMA 325
AGRI 492
TRANS 415
SAN 474
BIOTECH 78
CADREFIN 288
CODEC 1162

NAPOMENA O TOČKI „A”

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Vijeće
Predmet:	Paket Obzor Europa: okvirni program za istraživanje i inovacije za razdoblje 2028. – 2034. Okvirni program i njegova pravila za sudjelovanje i diseminaciju rezultata – djelomičan opći pristup

Za delegacije se u nastavku nalazi revidirani tekst predsjedništva.

Svi referentni iznosi trebaju se unijeti nakon završetka pregovora o višegodišnjem financijskom okviru.

Odredbe u zgradama isključene su iz djelomičnog općeg pristupa.

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

**o uspostavi Okvirnog programa za istraživanje i inovacije Obzor Europa za razdoblje
2028. – 2034., o utvrđivanju pravila za sudjelovanje i diseminaciju rezultata te o stavljanju
izvan snage Uredbe (EU) 2021/695**

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 173. stavak 3.,
članak 182. stavak 1., članak 183., članak 188. drugi podstavak i članak 322. stavak 1. točku (a),

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija²,

uzimajući u obzir mišljenje Revizorskog suda (1),

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

¹ SL C [...], [...], str. [...].

² SL C [...], [...], str. [...].

budući da:

- (1) Cilj je Unije jačati svoje znanstvene i tehnološke temelje jačanjem Europskog istraživačkog prostora (EIP) u kojem će istraživači, znanstvene spoznaje i tehnologija slobodno cirkulirati, i poticati svoju konkurentnost, među ostalim konkurentnost svoje industrije, te istodobno promicati sve istraživačke i inovacijske aktivnosti kako bi se ostvarili strateški prioriteti i obveze Unije, kojima se u konačnici nastoje promicati mir, vrijednosti Unije i dobrobit njezina stanovništva. U tom kontekstu daljnji razvoj EIP-a trebao bi doprinijeti djelotvornoj provedbi slobodnog protoka znanja, istraživanja i inovacija kao „pete slobode” Unije.
- (2) Kako bi se ostvario znanstveni, tehnološki, gospodarski, okolišni i društveni učinak i maksimalna dodana vrijednost ulaganja Unije u istraživanje i inovacije, Unija bi u njih trebala ulagati u okviru Okvirnog programa za istraživanje i inovacije Obzor Europa za razdoblje 2028. – 2034. („Program”), čime bi se trebali ojačati znanstveno i tehnološko vodstvo i izvrsnost, konkurentnost, otpornost i suverenost, održivost i socijalna kohezija.
- (2a) Programom bi trebalo podupirati stvaranje, bolje širenje i prijenos izvrsnih znanja, inovacija i tehnologija u Uniji, poticati istraživačke karijere, privlačiti i zadržavati talente na svim razinama i doprinositi punom angažmanu baze talenata Unije, olakšavati suradničke veze i jačati učinak istraživanja i inovacija u razvoju, podupiranju i provedbi politika Unije, podupirati i jačati prihvaćanje i uvođenje inovativnih i održivih rješenja u Uniji te doprinositi prevladavanju europskih i globalnih problema, u sinergiji s Europskim fondom za konkurentnost. Pozornost bi trebalo posvetiti posebnim potrebama koje proizlaze iz geopolitičkih izazova.
- (3) [Program bi trebao biti usko povezan s Uredbom (EU) [XXX]* Europskog parlamenta i Vijeća [Europski fond za konkurentnost]³ stavljanjem istraživanja i inovacija u središte Unijine strategije za gospodarstvo i ulaganja.]

³ SL C [...], [...], str. [...]

- (4) Nadalje, Unija bi trebala težiti uklanjanju nejednakosti i promicanju raznolikosti, uključivosti i rodne ravnopravnosti, kao i borbi protiv diskriminacije u skladu s člancima 8. i 10. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) i Poveljom Europske unije o temeljnim pravima.
- (4a) U Programu bi trebalo aktivno promicati primjenu rezultata javno financiranog istraživanja i znanstvenih dokaza u procesima oblikovanja politika na svim razinama, radi promicanja javnih politika utemeljenih na dokazima. Poseban naglasak trebalo bi staviti na osiguravanje toga da znanstvene spoznaje budu dostupne i relevantne donositeljima odluka i građanima.
- (4b) U Programu bi trebalo poticati integraciju društvenih i humanističkih znanosti razmatranjem aspekata povezanih s tim znanostima u svim komponentama i u svim fazama programiranja te pravodobnim praćenjem društvenih i humanističkih znanosti i izvješćivanjem o njima u financiranim istraživačkim i inovacijskim aktivnostima.
- (5) S obzirom na to da se gospodarsko, socijalno i geopolitičko okruženje brzo mijenja, novije iskustvo pokazalo je da višegodišnji financijski okvir i Unijini programi potrošnje trebaju biti fleksibilniji. U tu bi svrhu i u skladu s ciljevima Programa pri financiranju trebalo na odgovarajući način uzeti u obzir promjenjive potrebe politike i prioritete Unije utvrđene u relevantnim dokumentima koje je objavila Komisija, rezolucijama Europskog parlamenta i zaključcima Vijeća, a ujedno osigurati dostatnu predvidljivost za izvršenje proračuna.
- (6) Pravila za sudjelovanje u Programu i diseminaciju njegovih rezultata, uključujući postupke evaluacije, osmišljena su kako bi se dodatno pojednostavnio pristup, povećala otvorenost i ostvario maksimalni učinak financiranja sredstvima Unije. Nacionalne kontaktne točke trebale bi imati ključnu ulogu u pojednostavljenju pristupa i povećanju otvorenosti ciljanom komunikacijom i diseminacijom rezultata Obzora Europa potencijalnim podnositeljima prijedloga, uključujući nove sudionike i nove ciljne skupine, čime bi se doprinijelo uključivom sudjelovanju i boljoj kvaliteti prijedloga. Komisija bi trebala podupirati mrežu nacionalnih kontaktnih točaka i surađivati s njom kako bi se povećala dosljednost i djelotvornost usluga u cijeloj Uniji.

- (7) Program bi trebao doprinijeti povećanju javnih i privatnih ulaganja u istraživanje i inovacije u državama članicama, što bi pomoglo postizanju opće ciljne vrijednosti ulaganja od najmanje 3 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) Unije u istraživanje i razvoj te doprinijelo smanjenju inovacijskog jaza u Uniji i u odnosu na globalne konkurente. Ulaganja država članica u istraživanje i inovacije trebala bi se ocjenjivati na temelju okvira za koordinaciju ekonomskih, proračunskih i socijalnih politika te politika zapošljavanja unutar Unije – postupka europskog semestra. Za postizanje te ciljne vrijednosti bilo bi potrebno da države članice i privatni sektor Program dopune vlastitim pojačanim mjerama ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije. Unija stabilno napreduje u povećanju ulaganja u istraživanje i razvoj, ali zaostaje za drugim globalnim liderima. Prethodno navedenom ciljnom vrijednošću od 3 %, koja je zadana prije više od dva desetljeća, prepoznata je važnost istraživanja i razvoja kao baze za društvo utemeljeno na znanju i ključnog pokretača dugoročnog gospodarskog rasta, produktivnosti i globalne konkurentnosti. Iako je ta ciljna vrijednost potaknula različite države članice da odrede vlastite ciljeve za intenzitet istraživanja i razvoja, među njima i dalje postoje znatne razlike jer ih je svega nekoliko uspjelo ostvariti ili premašiti svoje ciljeve za ulaganja.
- (8) Ako je to relevantno, definicije OECD-a za razine tehnološke spremnosti (TRL) trebalo bi uzeti u obzir pri klasifikaciji istraživačkih i inovacijskih aktivnosti u skladu s njihovom razinom tehnološke zrelosti, razvoja proizvoda i demonstracijskih aktivnosti te pri definiranju vrsta djelovanja dostupnih u pozivima na podnošenje prijedloga. Bespovratna sredstva ne bi se trebala dodjeljivati za djelovanja čije su aktivnosti iznad razine TRL 8.

- (9) Europska partnerstva ključan su instrument za provedbu prioriteta Unije u području istraživanja i inovacija. Područja za europska partnerstva definirat će se na temelju smjernica koje pruža Vijeće ili, prema potrebi, savjetodavna tijela Vijeća. Kako bi se riješio problem rascjepkanosti i preklapanja, europska partnerstva trebala bi slijediti strateški portfeljni pristup radi povećanja usklađenosti, osiguravanja komplementarnosti i optimizacije upotrebe sredstava Unije. Države članice trebale bi imati važnu ulogu u utvrđivanju, odabiru i razvoju portfelja europskog partnerstva te u njegovoj provedbi. Utvrđivanje portfelja trebalo bi zaključiti dovoljno rano na početku programskog razdoblja kako bi se omogućile nacionalne i regionalne odluke o ulaganjima. Europska partnerstva trebala bi se temeljiti na strateškim programima za istraživanje i inovacije koji odražavaju prioritete Unije i pretvaraju ih u konkretna djelovanja u cijelom lancu vrijednosti, posebno aktivnosti uvođenja na tržište i putove koje bi trebalo podupirati iz drugih izvora kao što je ECF. Dokumentima o uspostavi trebao bi se osigurati jasan i pravno utemeljen okvir za suradnju među partnerima, uključujući njihove uloge, prava i obveze, s detaljnijim pravnim i financijskim aranžmanima, posebno u pogledu doprinosa partnera koji nisu Unija i koji se, prema potrebi, utvrđuju u dopunskim sporazumima.
- (9a) Kako bi se osigurali djelotvorna, učinkovita i transparentna provedba, praćenje i evaluacija Programa, djelovanja u kontekstu europskih partnerstava trebala bi se provoditi putem jedinstvenih postupaka dodjele, uključujući postupke poziva na podnošenje prijedloga, evaluacije, odabira i praćenja. Jedinstvenim postupcima dodjele trebalo bi smanjiti administrativno opterećenje i rascjepkanost provedbe za korisnike te olakšati sveobuhvatno praćenje i prikupljanje podataka, čime bi se ojačala odgovornost i povećala transparentnost.
- (9b) Partneri koji nisu Unija mogu uključivati javni i/ili privatni sektor; u slučajevima kada se takva partnerstva sklapaju s predstavničkim organizacijama (npr. industrijskim udruženjima), članove tih organizacija također bi trebalo smatrati partnerima za potrebe europskog partnerstva.

- (9c) Kako bi se osigurao dosljedan pristup europskim partnerstvima koji se temelji na životnom ciklusu, svako partnerstvo trebalo bi uključivati *ex ante* izlaznu strategiju i mjere za postupno ukidanje financiranja iz Okvirnog programa. Takve strategije trebale bi uključivati promišljanja usmjerena na budućnost o tome kako se ciljevi, aktivnosti i rezultati partnerstva mogu održati, preoblikovati ili ukinuti i bez potpore Unije, osiguravajući urednu tranziciju i očuvanje ključnih ishoda, uz mogućnost nastavka aktivnosti putem drugih programa Unije, nacionalnog financiranja ili privatnih ulaganja.
- (10) [Europska partnerstva, među ostalim u obliku zajedničkih poduzeća, kao bitan način za privlačenje angažmana industrije i ulaganja u suradničko istraživanje i inovacije trebala bi doprinositi specifičnim ciljevima sastavnica politika Europskog fonda za konkurentnost i iz njega prema potrebi primati potporu kako bi se ti ciljevi ispunili.]
- (12a) Područja za misije EU-a koja se odnose na klimatske promjene, rak, obnovu oceana, zdravlje tla i razvoj klimatski neutralnih i pametnih gradova uspostavljena su Uredbom 2021/695 kako bi se na te izazove odgovorilo jasnim i vremenski ograničenim ciljevima. Misije EU-a trebale bi ubrzati razvoj, širenje i uvođenje inovativnih rješenja te pomoći u stvaranju vodećih tržišta za nove proizvode i usluge. Nakon nekoliko godina ulaganja u istraživanje i inovacije za razvoj potrebnih revolucionarnih tehnologija, usluga, proizvoda i društvenih inovacija, pravi je trenutak da se osiguraju uvođenje i prihvaćanje najboljih rješenja. Sastavnice politika Europskog fonda za konkurentnost (ECF) jedinstvena su prilika da se osiguraju obuhvaćenost cijelog lanca vrijednosti i postizanje ciljeva misija. Iako bi nezadovoljene potrebe u pogledu istraživanja i inovacija trebalo uvrstiti u buduće programe rada o suradničkom istraživanju i inovacijama koji će se podupirati ovim Programom do 2030., aktivno uvođenje na višim razinama tehnološke spremnosti trebalo bi se odvijati putem instrumenata Europskog fonda za konkurentnost i drugih programa Unije. Potpora aktivnostima istraživanja i inovacija u sklopu Instrumenta za novi europski Bauhaus u okviru programa Obzor Europa trebala bi biti popraćena djelovanjima koja se uvode u okviru drugih programa Unije.

- (13) Europsko istraživačko vijeće (ERC) trebalo bi osigurati privlačno i fleksibilno financiranje, što bi talentiranim i kreativnim pojedinačnim istraživačima, s naglaskom na ranim fazama karijere, omogućilo da se odluče za najperspektivnije putove u svim područjima pionirske znanosti. Ta posvećenost istraživanju na poticaj istraživača s pristupom „odozdo prema gore”, koje se odabire u natjecajima na razini Unije isključivo na temelju kriterija izvrsnosti i koje je otvoreno za talente bez obzira na državljanstvo ili podrijetlo, ključna je za jačanje Europe kao vodećeg svjetskog središta za istraživanje i inovacije te za daljnje privlačenje i zadržavanje najbistrijih svjetskih umova. ERC bi trebao nastaviti s razvojem i jačanjem aktivnosti informiranja i suradnje kako bi se povećala vidljivost ERC-a među najboljim istraživačima iz Unije i ostatka svijeta.
- (14) U globalnom gospodarstvu utemeljenom na znanju dugoročna konkurentnost, znanstveno i tehnološko vodstvo i sposobnost Unije da odgovara na europske i globalne izazove trebali bi ponajprije ovisiti o njezinoj mogućnosti da uspostavi, privuče i zadrži visokokvalificiranu i, podložno sigurnosnim razmatranjima, međunarodno umreženu istraživačku radnu snagu u Uniji. Strateško ulaganje u izvrsne istraživače te u njihovo osposobljavanje, mobilnost i izglede za razvoj karijere, unutar i izvan akademske zajednice, neophodno je za poticanje znanstvenih otkrića, što dovodi do inovacija, gospodarske, društvene i okolišne otpornosti i društvene dobrobiti. U skladu s načelima Europske povelje za istraživače djelovanja Marie Skłodowska-Curie (MSCA) ključna su za postizanje tog cilja. Program bi trebao ojačati veze između organizacija koja provode istraživanje, sveučilišta i drugih visokih učilišta i ustanova za osposobljavanje te inovacijskih ekosustava, uključujući privatni sektor. Trebao bi doprinijeti dovršetku Europskog istraživačkog prostora i razvoju sinergija s europskim prostorom obrazovanja u njegovoj dimenziji visokog obrazovanja, među ostalim putem saveza europskih sveučilišta i programa Erasmus+. Time bi se trebao poduprijeti razvoj kapaciteta europskog sektora visokog obrazovanja za natjecanje s globalnim partnerima putem suradnje, njegovanja, privlačenja i zadržavanja talenata te poticanja više privatnih ulaganja.

- (14a) Djelovanja Marie Skłodowska-Curie trebala bi doprinijeti privlačnosti svih država članica EU-a kao vodećih globalnih odredišta za istraživanje i inovacije koji se temelje na izvrsnosti te istodobno osigurati jednako postupanje i usporediv paritet kupovne moći za istraživače u tim djelovanjima, bez obzira na zemlju u kojoj provode istraživanje. Stoga bi u skladu s time trebalo utvrditi pojednostavnjene mogućnosti obračuna troškova za provedbu djelovanja Marie Skłodowska-Curie. Korekcijske koeficijente za zemlje i razine naknada za životne troškove trebalo bi ažurirati svake dvije godine na temelju najnovijih dostupnih podataka Eurostata kako bi se uzele u obzir razlike u troškovima i životnom standardu. Minimalni prag može se primijeniti na korekcijske koeficijente za zemlje za države članice EU-a i pridružene treće zemlje.
- (14b) Suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti trebale bi osigurati uravnotežen pristup između djelovanja odozdo prema gore i unaprijed definiranih tema. U cilju održavanja dugoročne vizije vodstva Unije u području istraživanja i inovacija, djelovanja odozdo prema gore mogu se podupirati i suradničkim inicijativama velikih razmjera koje pokreću istraživači. Kako bi se uspostavila protuteža rascjepkanosti znanosti, njima bi trebalo na odgovarajući način uzeti u obzir potrebu da se prikuplja izvrsnost u cijelom EU-u i potiču novi suradnički obrasci povezivanjem etabliranih centara izvrsnosti i centara izvrsnosti u nastajanju.

- (15) Europsko vijeće za inovacije (EIC) trebalo bi poticati inovacije u području duboke tehnologije koje stvaraju tržišta. U okviru svojih instrumenata trebalo bi utvrđivati, razvijati i uvoditi te inovacije u području duboke tehnologije. Koherentnom i pojednostavnjenom potporom EIC bi trebao nadoknaditi manjak javne potpore i privatnih ulaganja u revolucionarne tehnologije i inovacije u području duboke tehnologije. EIC bi s pomoću svojih instrumenata trebao nastojati premostiti, integrirati i ubrzati put inovatora od istraživanja do tržišta, a Uniji omogućiti da ima vodeća poduzeća u novim tehnološkim područjima kako bi ispunila svoje socijalne i gospodarske ciljeve i izbjegla ovisnost o drugim regijama svijeta. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti podupiranju disruptivnih *start-up* poduzeća i *start-up* poduzeća u području duboke tehnologije pod vodstvom žena i mladih te olakšavanju njihova pristupa financiranju i mentorstvu. EIC bi trebao podupirati visokorizične inovacije s velikim potencijalom i poduzeća koja predstavljaju takve tehnološke, znanstvene, financijske, upravljačke ili tržišne rizike da se još ne smatraju privlačnima za ulaganje, zbog čega ne mogu privući dostatna ulaganja da bi bila globalno tržišno konkurentna. To bi trebalo uključivati i „otvoreni” pristup (odozdo prema gore) i pristup koji se temelji na izazovima, u koordinaciji s Europskim fondom za konkurentnost i njegovim sastavnicama politika. Pristup EIC-a trebao bi uključivati elemente za proaktivno upravljanje izazovima, kao što su visokorizični projekti koji se podupiru u fazama ili se obustavljaju u okviru portfeljnog pristupa koji nadziru voditelji programa, a trebao bi omogućiti inovativnu nabavu. Taj pristup EIC-a trebalo bi proširiti na potporu *start-up* poduzećima u području obrane i tehnologija s dvojnog namjenom te širenje tih poduzeća uz potpunu komplementarnost s aktivnostima u okviru Instrumenta ECF InvestEU, sastavnice politike ECF-a „Otpornost i sigurnost, obrambena industrija i svemir”, Programa EU-a za inovacije u području obrane (EUDIS) i inicijative CASSINI (inicijativa za svemirsko poduzetništvo). Provedba bi trebala biti u sinergiji s Europskim fondom za konkurentnost. Kad je riječ o aktivnostima EIC-a povezanim s obranom, to bi trebalo uključivati redovitu razmjenu informacija sa sastavom Programskog odbora odgovornim za „Otpornost i sigurnost, obrambenu industriju i svemir” kako bi se osiguralo jačanje konkurentnosti europske obrambene tehnološke i industrijske baze. To bi trebalo uključivati i potpunu usklađenost s odredbama o ECF-u koje se odnose na uspostavu i kontrolu prihvatljivih subjekata kako bi se osigurali sigurnosni i obrambeni interesi Unije i njezinih država članica.

- (15a) Osmišljavanje programa Plug-in EIC-a i certificiranje regionalnih i nacionalnih tijela i programa te tijela i programa EU-a za financiranje programa Plug-in EIC-a trebali bi se provoditi uz minimalno administrativno opterećenje za programe koji se prijavljuju, a trebali bi uključivati jasnu dodanu vrijednost za potencijalne podnositelje prijedloga.
- (15b) Trebalo bi osigurati komplementarnosti i sinergije između Fonda EIC-a i ECF-a u svim fazama provedbe. Instrument ECF InvestEU trebali bi provoditi partneri u provedbi koji su izravno ili preko financijskih posrednika odgovorni za odabir ulaganja, ponajprije s pomoću proračunskih jamstava i financijskih instrumenata za podjelu rizika. Instrumentom ECF InvestEU mogu se podupirati svi gospodarski održivi krajnji primatelji i ulaganja u bilo kojoj fazi njihova razvoja, od početne faze (financiranje početne faze i rani rast) do rasta, te sve tehnologije, uključujući revolucionarne tehnologije. Potpora Unije za krajnje primatelje može biti u širokom rasponu oblika, npr. u obliku zajmova, jamstava, kvazivlasničkih i vlasničkih ulaganja. Fond EIC-a trebao bi poduzećima pružati izravnu potporu za vlasnička ulaganja. Odluke Fonda EIC-a o ulaganju trebale bi sadržavati procjenu kako bi se osiguralo da će Fond EIC-a ulagati u krajnje primatelje (obično *start-up* poduzeća u području duboke tehnologije) koji zbog razine rizika povezane s novim tehnologijama i/ili novim tržištima ne mogu zadovoljiti sve svoje potrebe za financiranjem iz tržišnih izvora ili iz Europskog fonda za konkurentnost. Uslugama ubrzanja poslovanja u okviru EIC-a može se pružiti nefinancijska potpora korisnicima i krajnjim primateljima EIC-a, usmjerena na njihove posebne potrebe za inovacijama u području duboke tehnologije i disruptivnim inovacijama, dok se savjetovanjem o projektima u okviru Europskog fonda za konkurentnost mogu pružiti šire savjetodavne usluge za potporu širem rasponu korisnika. Trebalo bi stvoriti sinergije kako bi se krajnji primatelji Akceleratora EIC-a i Fonda EIC-a u fazi rasta mogli financirati iz Instrumenta ECF InvestEU, pod uvjetom da ispunjavaju uvjete. Te će se komplementarnosti osigurati, primjerice, suradnjom Savjetodavnog odbora za Instrument ECF InvestEU i Odbora EIC-a.
- (16) Financiranje *scale-up* poduzeća u području duboke tehnologije u okviru Fonda za *scale-up* poduzeća u Europi, koji je najavljen u Strategiji za *start-up* i *scale-up* poduzeća, kakvo je postojalo u trenutku stupanja na snagu ove Uredbe, trebalo bi provoditi u skladu s uvjetima dogovorenima u VFO-u za razdoblje 2021. – 2027. Sve buduće financiranje *scale-up* poduzeća u VFO-u za razdoblje 2028. – 2034. trebalo bi provoditi u okviru ECF-a.

- (17) Zajednički istraživački centar (JRC) trebao bi nastaviti pružati neovisne znanstvene dokaze i tehničku podršku politikama Unije tijekom čitavog ciklusa politike. Izravna djelovanja JRC-a trebala bi se provoditi fleksibilno, učinkovito i transparentno, uzimajući u obzir potrebe politika Unije i relevantne potrebe država članica i drugih korisnika JRC-a te štiteći financijske interese i stratešku autonomiju Unije. [JRC bi trebao nastaviti stvarati dodatne resurse koje će moći koristiti za potporu svojim znanstvenim i tehničkim aktivnostima.]
- (18) Program bi trebao zajamčiti djelotvorno promicanje i zaštitu svih vrijednosti i načela Europskog istraživačkog prostora i Pakta za istraživanje i inovacije⁴. Konkretnije, trebalo bi osigurati da se u Programu djelotvorno promiču jednake mogućnosti za sve i vodi računa o rodnim pitanjima, automatski uključujući integraciju rodne dimenzije u sadržaj istraživanja i inovacija. Program bi trebao nastojati eliminirati uzroke rodne neravnoteže. Posebna pozornost trebala bi se, u mjeri u kojoj je to moguće, posvetiti osiguravanju rodne ravnoteže u panelima za evaluaciju i drugim relevantnim savjetodavnim tijelima kao što su odbori i skupine stručnjaka.
- (19) Program bi trebao podupirati europski ekosustav istraživačkih i tehnoloških infrastruktura, čime se doprinosi strateškim prioritetima i politikama Unije te pruža europska dodana vrijednost i to dosljednim dugoročnim planiranjem i koordiniranim ulaganjima s državama članicama. Trebalo bi na odgovarajući način uzeti u obzir rad Europskog strateškog foruma za istraživačke infrastrukture (ESFRI) (i bilo kojeg budućeg strateškog foruma za tehnološke infrastrukture). Cilj doprinosa u iznosu do 20 % troškova izgradnje ili opsežne nadogradnje jest poduprijeti koherentan portfelj istraživačkih i tehnoloških infrastruktura od interesa za Uniju, komplementaran infrastrukturama država članica za poticanje znanstvene i tehnološke izvrsnosti i konkurentnosti, i to podupiranjem kontinuiteta istraživanja i inovacija od temeljnog istraživanja i istraživanja potaknutog znatiželjom preko primijenjenog istraživanja do uvođenja na tržište i u društvo.

⁴ Preporuka Vijeća (EU) 2021/2122 od 26. studenoga 2021. o Paktu za istraživanje i inovacije u Europi, SL L 431, 2.12.2021., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2021/2122/oj>.

- (20) U Programu bi se trebale provoditi konkretne mjere za potporu izgradnji kapaciteta [u zemljama širenja] i jačanju suradničkih veza i valorizacije znanja u cijeloj Uniji, čime bi se ojačao istraživački i inovacijski potencijal [u zemljama širenja i u tranzicijskim zemljama], bolje povezao i integrirao europski sustav istraživanja i inovacija te doprinijelo cilju ulaganja od najmanje 3 % BDP-a u istraživanje i razvoj. Ta bi djelovanja bila usmjerena i na poticanje rasta istraživačkih i inovacijskih kapaciteta privatnih aktera kako bi se pokrenuo prelazak na veći intenzitet istraživanja, razvoja i inovacija u zemljama širenja i tranzicijskim zemljama. Potporom u okviru tih mjera trebalo bi promicati stalnu uzlaznu konvergenciju istraživačkih i inovacijskih kapaciteta, a ona bi se trebala temeljiti na napretku koji su zemlje ostvarile u svojem kontinuiranom unapređenju. Taj napredak trebalo bi redovito ocjenjivati na temelju objektivnih podataka u okviru strateškog procesa Programa kako bi se osigurao jasan put prema konačnom izlasku iz komponente širenja. [Prihvatljive države članice iz razdoblja 2021. – 2027. trebalo bi podijeliti u dvije skupine tijekom cijelog trajanja Programa na temelju indeksa na ljestvici uspjeha u inoviranju i relativnog financijskog povrata po bruto nacionalnom dohotku (BND), i to prema sljedećim kriterijima: i) „tranzicijske zemlje”, s indeksom na ljestvici uspjeha u inoviranju (2023. – 2025.) iznad 75 % prosjeka Unije i pozitivnim relativnim financijskim povratom po BND-u (2021. – 2025.) u okviru programa Obzor Europa; ii) „zemlje širenja”, tj. sve ostale prihvatljive države članice iz razdoblja 2021. – 2027.]

- (21) S obzirom na korist koja proizlazi iz međunarodne suradnje za rješavanje, među ostalim, zajedničkih tehnoloških, gospodarskih, okolišnih i društvenih pitanja, u Programu bi se trebala promicati suradnja s trećim zemljama. Međunarodna suradnja trebala bi se temeljiti na zajedničkim vrijednostima i načelima te doprinijeti jačanju konkurentnosti, suvereniteta i izvrsnosti Unije u području istraživanja i inovacija, uključujući njezinu ulogu u globalnoj znanstvenoj diplomaciji i njezinu sposobnost privlačenja i zadržavanja najboljih talenata iz cijelog svijeta. Geopolitički aspekti, uključujući gospodarsku sigurnost i sigurnost istraživanja, trebali bi biti u središtu pristupa te bi trebalo razmotriti različite razine suradnje na temelju općenite procjene koristi koju bi Unija mogla ostvariti za rad na vlastitim prioritetima i globalnim pitanjima, a istodobno zaštititi Unijine vrijednosti i interese, čime bi se aktivno i na više strateški način produbila suradnja s pouzdanim zemljama istomišljenicama u korist objiju strana. Puno ili djelomično pridruživanje Programu trebalo bi i dalje biti najsveobuhvatniji oblik suradnje. Treće zemlje trebale bi uključiti i kategoriju europskih mikrodržava (Kneževina Andora, Kneževina Monako, Republika San Marino i Država Vatikanskoga Grada) ako su s tom državom na snazi relevantni međunarodni sporazumi i u skladu s uvjetima utvrđenima u njima. Kad je riječ o aktivnostima EIC-a povezanim s obranom, za financiranje bi trebali biti prihvatljivi samo subjekti s poslovnim nastanom u trećim zemljama koje sudjeluju u obrambenim aktivnostima Europskog fonda za konkurentnost u skladu s njegovim člankom 50. Pri odlučivanju o sudjelovanju trećih zemalja moraju se poštovati ovlasti Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije na temelju članka 218. UFEU-a.

- (22) Kako bi se ojačala strateška autonomija Unije i osigurao dugoročan održivi gospodarski rast, bitno je ojačati njezinu globalnu konkurentnost i pritom zaštititi njezinu stratešku imovinu, tehnologije i interese, kako je navedeno u Europskoj strategiji gospodarske sigurnosti⁵. Člankom 136. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, kako je dopunjen člankom 10. Uredbe (EU) XXX [Europski fond za konkurentnost], promiče se konkurentnost Unije i štiti njezina gospodarska sigurnost. Primjenom tih odredaba za potrebe Programa trebao bi se osigurati odgovarajući pravni okvir kako bi se, prema potrebi, omogućilo utvrđivanje posebnih uvjeta za postupke dodjele kojima se promiče konkurentnost utemeljena na izvrsnom istraživanju i inovacijama i štite interesi i strateška autonomija Unije, uključujući mjere za sigurnost istraživanja usmjerene na zaštitu istraživačkih aktivnosti, osoblja i ustanova, ograničavanje sudjelovanja ili zaštitu rezultata te za osiguravanje usklađenosti i dosljednosti s posebnim pravilima u okviru sastavnica Europskog fonda za konkurentnost. Prema potrebi, trebalo bi primijeniti pristup koji se temelji na riziku kako bi se zajamčilo da se rizici povezani s istraživanjem i inovacijama utvrđuju, procjenjuju i suzbijaju razmjernim i djelotvornim mjerama⁶. U skladu s člankom 136. Financijske uredbe ograničenja prihvatljivosti trebala bi se, iz sigurnosnih razloga, primjenjivati na visokorizične dobavljače. Svako ograničenje sudjelovanja partnera iz država koje nisu članice EU-a ili subjekata iz EU-a pod djelomičnom ili potpunom kontrolom subjekata koji nisu iz EU-a trebalo bi navesti u relevantnim dijelovima programa rada. Komisija bi trebala osigurati odgovarajući okvir, postupke, smjernice i potporu kako bi se osigurala dosljedna, djelotvorna i proporcionalna primjena zahtjeva u pogledu sigurnosti istraživanja u svim fazama provedbe Programa, uključujući, prema potrebi, samoprocjenu sigurnosti i početni plan upravljanja sigurnošću u kojem su utvrđeni svi sigurnosni problemi podnositelja prijedloga.

⁵ Zajednička komunikacija Europskom parlamentu, Europskom vijeću i Vijeću o „Europskoj strategiji gospodarske sigurnosti”, JOIN(2023) 20 final, Bruxelles, 20.6.2023.

⁶ Preporuka Vijeća od 23. svibnja 2024. o jačanju sigurnosti istraživanja, C(2024) 3510.

- (22a) Otvorenost, suradnja i akademska sloboda u središtu su vrhunskog istraživanja i inovacija. Međutim, s obzirom na sve veće međunarodne napetosti i sve veću geopolitičku relevantnost istraživanja i inovacija, sigurnost europskog istraživanja sve je ugroženija. Neželjeni prijenos ključnog znanja i tehnologije, zlonamjerni utjecaji trećih zemalja na istraživanje te povrede etičkih načela i integriteta mogu negativno utjecati na interese Unije ili jedne ili više država članica. Time bi se moglo utjecati na sigurnost Unije i njezinih država članica ili kršiti vrijednosti i temeljna prava Unije kako su definirani u Ugovoru o funkcioniranju Europske unije („UFEU”) i Povelji Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”). Kako bi se održala i promicala otvorena i sigurna suradnja, ključno je podupirati sektor istraživanja i inovacija u Uniji i osnažiti ga za utvrđivanje, ublažavanje i uklanjanje rizika koji mogu ugroziti europsku sigurnost istraživanja i tehnološku otpornost ili predstavljati rizike za strateške istraživačke i tehnološke infrastrukture. To zahtijeva proporcionalnu i ciljanu primjenu alata unutar Okvirnog programa iz članka 10. stavaka 2. i 3. Uredbe [ECF]. Te su zaštitne mjere nužne za sigurnu i što otvoreniju suradnju.
- (23) S obzirom na sve veće rizike povezane s klimatskim promjenama, prirodnim opasnostima, zdravstvenim krizama, globalnim prijetnjama zdravlju, tehnološkim nesrećama, novim sigurnosnim prijetnjama i drugim poremećajima neophodno je poboljšati sposobnost Unije i država članica da predviđaju krize i katastrofe, za njih se pripreme i na njih odgovaraju. Program bi trebao podupirati istraživanje kojim se jača upravljanje rizicima od katastrofa i krizama, ulaže u otpornost na klimatske promjene i povećava otpornost ključnih društvenih funkcija te se gradi otpornija, sigurnija i pripravnija Unija, u skladu s ciljevima Strategije za Uniju pripravnosti.
- (24) Aktivnosti bi trebale odgovarati važnosti borbe protiv dramatičnog gubitka bioraznolikosti i doprinositi očuvanju i obnovi prirode, ekosustava i njihovih usluga. U aktivnosti je nužno integrirati znanost o okolišu kako bi se izbjegla šteta za okoliš, održala njegova čistoća i obnovili zdravi ekosustavi, uzimajući u obzir pristup „Jedno zdravlje”.

- (25) U Programu se uviđa da su klimatske promjene jedan od najvećih globalnih društvenih izazova, a djelovanje u području klime jedan od pokretača konkurentnosti te društvene i okolišne otpornosti. Aktivnosti bi trebale odražavati važnost borbe protiv klimatskih promjena kako bi se postigla tranzicija prema klimatskoj neutralnosti u skladu s politikama i obvezama Unije.
- (26) Provedbu Programa važno je pojednostavniti kako bi on bio pristupačan i učinkovit, posebno smanjenjem administrativnog opterećenja za korisnike, uključujući zahtjeve za izvješćivanje, i svođenjem rizika od pogrešaka na najmanju moguću mjeru. U tu bi se svrhu u okviru Programa trebali upotrebljavati jednokratni iznosi, ako je to relevantno. Ako to opravdavaju posebne značajke ili ciljevi djelovanja, financiranje koje se temelji na nadoknadi stvarnih prihvatljivih troškova trebalo bi i dalje biti moguće. Uz intenzivniji rad u odnosu na prethodne okvirne programe kako bi se pojednostavnila pravila financiranja i pružile jasne informacije sudionicima i tako pogreške svele na najmanju moguću mjeru, naknada troškova za osoblje trebala bi se dodatno pojednostavniti predlaganjem opcije jediničnih troškova za osoblje, ako se time doprinosi smanjenju složenosti za sudionike i olakšava izvješćivanje. Privlačnost opcije jediničnih troškova osoblja trebala bi se povećati osiguravanjem pravednog pokrivanja troškova.
- (26a) Prijedlozi bi se i dalje trebali odabirati na temelju evaluacije koju provedu neovisni vanjski stručnjaci. Postupak evaluacije trebalo bi osmisliti tako da se izbjegnu sukobi interesa i pristranost, uključujući rodnu pristranost. Kako bi se pojednostavnio proces podnošenja prijedloga za korisnike, trebalo bi razmotriti postupak podnošenja u dvije faze, među ostalim ako se na temelju dostupnih podataka očekuje velik broj prijedloga. Ako je to primjereno i opravdano na temelju pouzdanih podataka, anonimizirani prijedlozi trebali bi se evaluirati tijekom prve faze evaluacije. Komisija bi u postupak evaluacije trebala nastaviti uključivati neovisne promatrače, ako je to primjenjivo. Komisija ili relevantno tijelo za financiranje trebali bi poduzeti odgovarajuće mjere kako bi se osigurao uravnotežen sastav skupina stručnjaka i panela za evaluaciju u smislu vještina, iskustva i znanja, među ostalim u pogledu specijalizacije, posebno u području društvenih i humanističkih znanosti, geografske raznolikosti i roda, uzimajući u obzir situaciju u području djelovanja.

- (27) Kako bi se uzeo u obzir posebni organizacijski ustroj, posebno kad su u pitanju istraživačke i inovacijske aktivnosti, kao prihvatljive troškove trebalo bi biti moguće prijaviti doprinose u naravi trećih strana. Kako bi se potaknula valorizacija rezultata, trebalo bi pojasniti da se ti troškovi ne bi trebali računati kao prihod od djelovanja.
- (28) S ciljem jačanja konkurentnosti Unije i maksimalnog prihvaćanja i primjene rezultata općenito, korisnici koji su vlasnici rezultata trebali bi njima upravljati u skladu sa svojim obvezama utvrđenima ovom Uredbom kad je riječ o valorizaciji i diseminaciji rezultata. Te se obveze prema potrebi mogu prilagoditi u programu rada ili sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava na temelju razmatranja politika, uključujući strateške interese Unije kao što su gospodarska sigurnost, tehnološka suverenost i otpornost, ali bi trebale obuhvaćati zahtjeve za zaštitu, davanje pristupa, valorizaciju rezultata i njihovu objavu ako je to potrebno i opravdano, među ostalim u okviru prakse otvorene znanosti. Kako bi se olakšao i ubrzao proces valorizacije, trebalo bi uspostaviti instrumente i alate za potporu u skladu s Komisijinom strategijom valorizacije kako je osmišljena u okviru Europskog fonda za konkurentnost i svim takvim potporama i uslugama predviđenima u njegovu poglavlju III.
- (29) Potrebne su mjere potpore za jačanje i bolje povezivanje inovacijskih ekosustava. Tim bi se koherentnim i pojednostavnjenim mjerama trebale podupirati aktivnosti za stvaranje i jačanje konkurentnih, jakih i povezanih inovacijskih ekosustava te poboljšati okvirni uvjeti na temelju suradnje i razmjene znanja. Tim bi se mjerama trebale podupirati i zajednice znanja i inovacija (ZZI-ji) Europskog instituta za inovacije i tehnologiju (EIT). Trebale bi povezivati nacionalne, regionalne i lokalne ekosustave, poticati valorizaciju i prihvaćanje istraživačkih i inovacijskih rezultata te doprinijeti prevladavanju fragmentacije tržišta, ograničenog pristupa kapitalu i segmentiranih nacionalnih tržišta kapitala, sporog prihvaćanja inovacija i nedovoljnog iskorištavanja nabave inovativnih rješenja.

- (29a) S obzirom na transformativni potencijal umjetne inteligencije i činjenicu da se brzo mijenja, Programom bi se trebao osigurati fleksibilan pristup usmjeren na budućnost kojim se promiče njezina odgovorna, etička i antropocentrična upotreba u skladu s Komunikacijom Komisije naslovljenom „Europska strategija za umjetnu inteligenciju u znanosti” i primjenjivim pravnim okvirima. Kako bi se zaštitio integritet istraživačkog ekosustava i maksimalno povećale društvene i gospodarske koristi za Uniju, Komisija bi trebala dati prednost strogom praćenju upotrebe i učinaka tehnologija umjetne inteligencije, u skladu sa Smjernicama EIP-a o odgovornoj upotrebi generativne umjetne inteligencije u istraživanju. To uključuje daljnje praćenje kvalitete podnesenih prijedloga i istraživanje načina za poboljšanje postupka evaluacije s obzirom na mogućnosti i izazove koje predstavljaju tehnologije u nastajanju, kao što je umjetna inteligencija.
- (30) Djelovanja koja se podupiru na temelju ove Uredbe trebala bi ubrzati ili potaknuti ulaganja rješavanjem pitanja tržišnih nedostataka ili neoptimalnih investicijskih okolnosti, i to na proporcionalan način, uz izbjegavanje udvostručavanja ili istiskivanja, i poticanjem privatnog financiranja, te bi trebala imati dodanu vrijednost Unije. Ne dovodeći u pitanje primjenu članaka 107. i 108. UFEU-a na nacionalna sredstva, time bi se također trebala osigurati dosljednost između djelovanja u okviru Programa i pravila o državnim potporama, čime bi se izbjeglo neopravdano narušavanje natjecanja na unutarnjem tržištu.
- (31) [Ovom se Uredbom utvrđuje okvirna financijska omotnica za Okvirni program za istraživanje i inovacije Obzor Europa za razdoblje 2028. – 2034.]
- (32) Na Program se primjenjuje Uredba (EU, Euratom) 2024/2509⁷. Njome se utvrđuju pravila o donošenju i izvršenju općeg proračuna Unije, što uključuje pravila o bespovratnim sredstvima, nagradama, nefinancijskim donacijama, nabavi, neizravnom upravljanju, financijskoj pomoći, financijskim instrumentima i proračunskim jamstvima. Bespovratna sredstva, koja se dodjeljuju na temelju otvorenih i konkurentnih poziva na podnošenje prijedloga, trebala bi biti glavni oblik potpore u Programu.

⁷ Uredba (EU, Euratom) 2024/2509 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. rujna 2024. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije (SL L, 2024/2509, 26.9.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

- (33) Kako bi se osigurala dosljednost, proračunsko jamstvo i financijski instrumenti, među ostalim u kombinaciji s bespovratnom potporom u operacijama mješovitog financiranja, u okviru ovog Programa trebali bi se provoditi u skladu s glavom X. Financijske uredbe i tehničkim aranžmanima i uvjetima koje je Komisija utvrdila za potrebe njezine primjene.
- (34) [Ako se potpora Unije u okviru Programa treba pružati u obliku proračunskog jamstva ili financijskog instrumenta, među ostalim u kombinaciji s bespovratnom potporom u operaciji mješovitog financiranja, uz iznimku financijskih instrumenata u okviru EIC-a, takva bi se potpora trebala pružati isključivo putem Instrumenta ECF InvestEU u skladu s primjenjivim pravilima tog instrumenta.]

- (35) U skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2024/2509, Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća⁸, Uredbom Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95⁹, Uredbom Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96¹⁰ i Uredbom Vijeća (EU) 2017/1939¹¹ financijske interese Unije treba zaštititi proporcionalnim mjerama, što uključuje sprečavanje, otkrivanje, ispravljanje i istragu nepravilnosti i prijevara, povrat izgubljenih, nepropisno plaćenih ili nepravilno upotrijebljenih sredstava te, prema potrebi, izricanje administrativnih sankcija. Osobito, u skladu s uredbama (EU, Euratom) br. 883/2013 i (Euratom, EZ) br. 2185/96 Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) može provoditi istrage, uključujući provjere i inspekcije na licu mjesta, kako bi se ustanovilo je li bilo prijevara, korupcije ili bilo koje druge nezakonite aktivnosti kojom se šteti financijskim interesima Unije. U skladu s Uredbom (EU) 2017/1939 Ured europskog javnog tužitelja (EPPO) može provoditi istrage i kazneni progon zbog prijevara i drugih kaznenih djela koja utječu na financijske interese Unije, kako je predviđeno u Direktivi (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća¹². U skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2024/2509 svaka osoba ili subjekt koji prima sredstva Unije u potpunosti surađuje u zaštiti financijskih interesa Unije, dodjeljuje potrebna prava i pristup Komisiji, OLAF-u, Europskom revizorskom sudu i, prema potrebi, EPPO-u i osigurava da im svaka treća strana koja je uključena u izvršenje sredstava Unije dodijeli jednakovrijedna prava.

⁸ Uredba (EU, Euratom) br. 883/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. rujna 2013. o istragama koje provodi Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1073/1999 Europskog parlamenta i Vijeća te Uredbe Vijeća (Euratom) br. 1074/1999 (SL L 248, 18.9.2013., str. 1.).

⁹ Uredba Vijeća (EZ, Euratom) br. 2988/95 od 18. prosinca 1995. o zaštiti financijskih interesa Europskih zajednica (SL L 312, 23.12.1995., str. 1.).

¹⁰ Uredba Vijeća (Euratom, EZ) br. 2185/96 od 11. studenoga 1996. o provjerama i inspekcijama na terenu koje provodi Komisija s ciljem zaštite financijskih interesa Europskih zajednica od prijevara i ostalih nepravilnosti (SL L 292, 15.11.1996., str. 2.).

¹¹ Uredba Vijeća (EU) 2017/1939 od 12. listopada 2017. o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem Ureda europskog javnog tužitelja („EPPO”) (SL L 283, 31.10.2017., str. 1.).

¹² Direktiva (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2017. o suzbijanju prijevara počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima (SL L 198, 28.7.2017., str. 29.).

- (36) [Program se treba provoditi u skladu s Uredbom (EU) XXX Europskog parlamenta i Vijeća [Uredba o okviru uspješnosti], kojom se utvrđuju pravila za praćenje rashoda i okvir uspješnosti za proračun, uključujući pravila kojima se osigurava ujednačena primjena načela nenanošenja bitne štete i rodne ravnopravnosti iz članka 33. stavka 2. točaka (d) i (f) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, kao i odredbe o pristupačnosti za osobe s invaliditetom iz točaka 17.3., 20.4. i 21.1. njezina Priloga I., zasebno i u skladu sa zahtjevima pristupačnosti iz priloga I. i III. Direktivi (EU) 2019/882, pravila za praćenje i izvješćivanje o uspješnosti Unijinih programa i aktivnosti, pravila za uspostavu Unijina portala za financiranje, pravila za evaluaciju programa te druge horizontalne odredbe koje se primjenjuju na sve programe Unije, na primjer one o informiranju, komunikaciji i vidljivosti.]
- (36a) Program bi se trebao provoditi putem Posebnog programa uspostavljenog Odlukom Vijeća XX, uključujući suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti sastavnica politika kako je utvrđeno u Uredbi o Europskom fondu za konkurentnost i Posebnom programu za istraživanja u području obrane uspostavljenom Uredbom (EU) [XXX] [Europski fond za konkurentnost].
- (37) Na temelju članka 85. stavka 1. Odluke Vijeća (EU) 2021/1764¹³ osobe i subjekti iz prekomorskih zemalja i područja prihvatljivi su za financiranje u skladu s pravilima i ciljevima Programa i mogućim režimima koji se primjenjuju na državu članicu s kojom su relevantna prekomorska zemlja ili područje povezani.
- (38) Program zamjenjuje program Obzor Europa uspostavljen Uredbom (EU) 2021/695. Uredbu (EU) 2021/695 stoga bi trebalo staviti izvan snage,

¹³ Odluka Vijeća (EU) 2021/1764 od 5. listopada 2021. o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji, uključujući odnose između Europske unije, s jedne strane, te Grenlanda i Kraljevine Danske, s druge strane (Odluka o prekomorskom pridruživanju, uključujući Grenland) (SL L 355, 7.10.2021., str. 6–134).

Glava I.

Okvirni program za istraživanje i inovacije

Poglavlje I.

Opće odredbe

Članak 1.

Predmet

1. Ovom Uredbom uspostavlja se Okvirni program za istraživanje i inovacije Obzor Europa („Program”) [za razdoblje trajanja višegodišnjeg financijskog okvira („VFO”) 2028. – 2034.], utvrđuju se pravila za sudjelovanje i diseminaciju rezultata u vezi s neizravnim djelovanjima u okviru Programa te se određuje okvir kojim se uređuje potpora Unije za istraživačke i inovacijske aktivnosti u istom trajanju. Njome se također određuju ciljevi Programa i njegov proračun za to razdoblje, oblici financiranja sredstvima Unije i pravila za pružanje tog financiranja.
2. [Program se provodi putem:
 - (a) Posebnog programa uspostavljenog Odlukom Vijeća XX, uključujući suradničke istraživačke aktivnosti sastavnica politika kako je utvrđeno u Uredbi o Europskom fondu za konkurentnost;
 - (b) Posebnog programa za istraživanje u području obrane uspostavljenog Uredbom (EU)[XXX] [Europski fond za konkurentnost].

3. Ova se Uredba ne primjenjuje na Posebni program za istraživanje u području obrane iz stavka 2. točke (b). Aktivnosti koje treba provoditi u okviru Posebnog programa i koje su utvrđene u Uredbi (EU) [XXX][Europski fond za konkurentnost] usmjerene su na poticanje konkurentnosti, učinkovitosti i inovacijskog kapaciteta europske obrambene tehnološke i industrijske baze.]
4. Pojmovi „Obzor Europa”, „Program” i „Posebni program” u ovoj Uredbi odnose se na pitanja relevantna samo za Posebni program iz stavka 2. točke (a), osim ako je navedeno drukčije.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „istraživačke infrastrukture” znači objekti koji pružaju resurse i usluge istraživačkim zajednicama za provedbu istraživanja i poticanje inovacija u njihovu području, uključujući povezane ljudske resurse, glavnu opremu ili komplete instrumenata; objekti povezani sa znanjem, kao što su zbirke, arhivi ili znanstvene podatkovne infrastrukture; računalni sustavi, komunikacijske mreže i sva druga infrastruktura jedinstvene prirode i otvorena vanjskim korisnicima koja je ključna za postizanje izvrsnosti u istraživanju i inovacijama; ako je to relevantno, mogu se upotrebljavati izvan istraživanja, na primjer za obrazovanje ili javne usluge, te mogu biti „na jednome mjestu”, „virtualne” ili „raspodijeljene”;
2. „tehnološke infrastrukture” znači objekti, oprema, sposobnosti i resursi potrebni za razvoj, testiranje, nadogradnju i validaciju tehnologije, od usluga primijenjenog pretkonkurentnog istraživanja do demonstracije i validacije, kojima se omogućuju i ubrzavaju tehnološke inovacije radi prihvaćanja u društvu i na tržištu i potiče konkurentnost;
3. „neprivlačan za ulaganje” znači da pravni subjekt još ne može privući dovoljno ulaganja za potpunu provedbu svojeg poslovnog plana i tržišno natjecanje na međunarodnoj razini;

4. „mješovito financiranje” znači financijska potpora u okviru Europskog vijeća za inovacije („EIC”) koju čini kombinacija bespovratnih sredstava i ulaganja u vlasnički kapital ili drugog povratnog oblika potpore;
5. „duboka tehnologija” znači inovacija s potencijalom za pružanje transformativnih rješenja koja se temelji na najnaprednijoj znanosti, tehnologiji i inženjerstvu;
6. „europsko partnerstvo” znači inicijativa, pripremljena uz rano uključivanje država članica, u kojoj se Unija i privatni i/ili javni partneri obvezuju na zajedničko podupiranje razvoja, provedbe i evaluacije programa aktivnosti i u kojoj svi partneri dijele troškove;
- 6.a „sigurnost istraživanja” odnosi se na predviđanje rizika i upravljanje rizicima povezanim s: (a) neželjenim prijenosom ključnog znanja i tehnologije koji može utjecati na sigurnost Unije i njezinih država članica, primjerice ako se vrši u vojne ili obavještajne svrhe u trećim zemljama; (b) zlonamjernim utjecajem na istraživanje, pri čemu se istraživanje može instrumentalizirati iz trećih zemalja ili ga one mogu instrumentalizirati, među ostalim radi stvaranja dezinformacija ili poticanja autocenzure među studentima i istraživačima, čime bi se kršili akademska sloboda i istraživački integritet u Uniji; (c) kršenjem etičkih normi ili integriteta, pri čemu se znanje i tehnologije upotrebljavaju za suzbijanje, kršenje ili ugrožavanje vrijednosti i temeljnih prava Unije, kako su definirana u Ugovorima;
7. „otvoreni pristup” znači internetski pristup rezultatima koji se pruža besplatno;
8. „otvorena znanost” znači pristup znanstvenom procesu koji uključuje rano i otvoreno dijeljenje istraživanja, otvoreni pristup i odgovorno upravljanje rezultatima, mjere obnovljivosti te uključivanje građana i krajnjih korisnika u istraživanje i inovacije;
9. „pretkomercijalna nabava” znači nabava usluga istraživanja i razvoja koja uključuje podjelu rizika i koristi pod tržišnim uvjetima te konkurentni razvoj u fazama, pri čemu su nabavljene usluge istraživanja i razvoja jasno razdvojene od uvođenja komercijalnih količina krajnjih proizvoda;

10. „nabava inovativnih rješenja” znači nabava u kojoj su naručitelji prvi kupci inovativne robe ili usluga koje još nisu šire komercijalno dostupne, i može uključivati ispitivanje sukladnosti;
11. „postojeće znanje” znači svi podaci i teorijsko ili praktično znanje bilo kojeg oblika ili prirode, materijalno ili nematerijalno, uključujući sva prava kao što su prava intelektualnog vlasništva, koji se čuvaju prije pristupanja određenom djelovanju te su u pisanom sporazumu navedeni kao potrebni za provedbu djelovanja ili za valorizaciju rezultata;
- 11.a „diseminacija rezultata” znači javno otkrivanje rezultata, osim onoga koje je rezultat zaštite ili valorizacije rezultata, među ostalim u znanstvenim publikacijama putem bilo kojeg medija;
12. „valorizacija” znači iskorištavanje rezultata u daljnjim aktivnostima koje nisu obuhvaćene dotičnim djelovanjem, uključujući komercijalno uvođenje, kao i pretvaranje rezultata u proizvode, usluge, politike ili društvena rješenja koja koriste širem rasponu dionika i društvu u cjelini;
- 12.a „pošteni i razumni uvjeti” znači odgovarajući uvjeti, uključujući moguće financijske uvjete ili uvjete bez naknada za licenciju, uzimajući u obzir posebne okolnosti zahtjeva za pristup;
13. „međunarodna europska istraživačka organizacija” znači međunarodna organizacija čiju većinu članova čine države članice ili treće zemlje pridružene Programu i čiji je glavni cilj promicanje znanstvene i tehnološke suradnje u Europi;
14. „profitni pravni subjekt” znači pravni subjekt koji u skladu sa svojim pravnim oblikom ostvaruje dobit ili mu je pravna ili statutarne svrha da raspodjeljuje dobit svojim imateljima udjela ili pojedinačnim članovima;

15. „malo ili srednje poduzeće” ili „MSP” znači mikropoduzeće ili malo ili srednje poduzeće u smislu Priloga Preporuci Komisije 2003/361/EZ¹⁴;
16. „malo poduzeće srednje tržišne kapitalizacije” znači malo poduzeće srednje tržišne kapitalizacije kako je definirano u točki 2. Priloga Preporuci Komisije (EU) 2025/1099¹⁵;
- 16.a „program rada” znači dokument koji je Komisija donijela za provedbu Posebnog programa u skladu s člankom 18. Odluke XXX ili dokument jednakovrijednog sadržaja i strukture koji je donijelo tijelo za financiranje;
17. „rezultati” znači svi materijalni ili nematerijalni rezultati određenog djelovanja, kao što su podaci i teorijsko i praktično znanje, bilo kojeg oblika ili prirode, bez obzira na to mogu li se zaštititi ili ne, kao i sva s njima povezana prava i obveze, uključujući prava intelektualnog vlasništva;
18. „pionirsko istraživačko djelovanje ERC-a” znači istraživačko djelovanje na poticaj glavnog istraživača, kojem je domaćin jedan ili više korisnika koji primaju financijska sredstva Europskog istraživačkog vijeća (ERC);
- 18.a „istraživačka i inovacijska aktivnost” znači djelovanje čiji je cilj stvoriti nova znanja ili istražiti izvedivost nove ili poboljšane tehnologije, proizvoda, procesa, usluge ili rješenja. To može uključivati osnovno i primijenjeno istraživanje, razvoj tehnologije i integraciju;
19. „djelovanje u području istraživanja i osposobljavanja” znači djelovanje čija je svrha poboljšanje vještina, znanja i mogućnosti za razvoj karijere istraživača i kojom se promiče mobilnost među zemljama, sektorima ili disciplinama, primjerice u okviru komponente „djelovanja Marie Skłodowska-Curie”;

¹⁴ Preporuka Komisije 2003/361/EZ od 6. svibnja 2003. o definiciji mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća (SL L 124, 20.5.2003., str. 36.).

¹⁵ Preporuka Komisije (EU) 2025/1099 od 21. svibnja 2025. o definiciji malih poduzeća srednje tržišne kapitalizacije (SL L, 28.5.2025., str. 1.).

20. „djelovanje za koordinaciju i potporu” znači djelovanje koja doprinosi ostvarenju ciljeva Programa, isključujući istraživačke i inovacijske aktivnosti, osim ako se poduzimaju u okviru komponente „širenje sudjelovanja i izvrsnosti” dijela IV. pod naslovom „Europski istraživački prostor”; i koordinacija u skladu s načelom „odozdo prema gore” bez sufinanciranja istraživačkih aktivnosti iz Unije koja omogućuje suradnju između pravnih subjekata iz država članica i trećih zemalja pridruženih Programu radi jačanja EIP-a;
21. „neizravna djelovanja” znači aktivnosti povezane s istraživanjem i inovacijama za koje Unija pruža financijsku potporu i koje provode sudionici;
22. „izravna djelovanja” znači aktivnosti povezane s istraživanjem i inovacijama koje provodi Komisija putem JRC-a;
23. „inovacijski ekosustav” znači ekosustav koji okuplja organizacije čiji je funkcionalni cilj omogućiti istraživanje, razvoj tehnologije i inovacije i koji obuhvaća odnose među materijalnim resursima (kao što su financijska sredstva, oprema i objekti, uključujući istraživačke i tehnološke infrastrukture), institucijskim subjektima (kao što su visoka učilišta i usluge potpore, organizacije u području istraživanja i tehnologije, poduzeća, ulagatelji – uključujući ulagatelje poduzetničkog kapitala – i financijski posrednici) te nacionalnim, regionalnim i lokalnim subjektima za oblikovanje politika i financiranje;
24. „trokut znanja” znači mreže između obrazovnih ustanova, istraživačkih organizacija i poduzeća čiji je cilj poduprijeti istraživačke i inovacijske ekosustave koji pogoduju razvoju inovacijskog portfelja od začetka inovacije preko poduzetničkog obrazovanja do osnivanja *start-up* poduzeća i rasta *scale-up* poduzeća.

Ciljevi Programa

1. Programom se jačaju znanstveni i tehnološki temelji EU-a s pomoću izvrsnih istraživanja i inovacija koji se temelje na otvorenom tržišnom natjecanju, čime se podupiru blagostanje, konkurentnost, suverenitet i otpornost Unije i njezinih država članica, ostvaruje znanstveni, tehnološki, gospodarski i društveni učinak te odgovara na europske i globalne izazove, u sinergiji s općim i specifičnim ciljevima Europskog fonda za konkurentnost.
2. Specifični su ciljevi Programa:
 - razvijati, promicati i unapređivati znanstvenu i tehnološku izvrsnost kako bi se poduprlo stvaranje i širenje visokokvalitetnog znanja, vještina, tehnologija i inovativnih rješenja,
 - podupirati stvaranje Europskog istraživačkog prostora (EIP) i Pakta za istraživanje i inovacije u okviru EIP-a te doprinijeti usklađivanju politika, prioriteta i ulaganja EU-a te nacionalnih i regionalnih politika, prioriteta i ulaganja radi stvaranja paneuropskog istraživačkog i inovacijskog ekosustava,
 - podupirati osposobljavanje i mobilnost istraživača kako bi se privukli i zadržali talenti na svim razinama i promicale atraktivne istraživačke karijere te potaknula cirkulacija mozgova i suzbio odljev mozgova,
 - povećati suradničko istraživanje i inovacije na razini EU-a te razmjenu i valorizaciju znanja, uzimajući u obzir rizike povezane sa sigurnošću istraživanja,
 - promicati otvorenu i sigurnu međunarodnu suradnju u području istraživanja i inovacija,
 - smanjiti nacionalne i regionalne razlike u istraživačkim i inovacijskim kapacitetima i vještinama jačanjem istraživačkih i inovacijskih ekosustava,

- poboljšati položaj Unije u području istraživanja i inovacija, s posebnim naglaskom na strateškim tehnologijama i disruptivnim inovacijama, olakšati širenje inovativnih rješenja radi poticanja konkurentnosti i odgovarati na europske i globalne društvene izazove,
- smanjiti rizik i mobilizirati više privatnog financiranja istraživanja i inovacija, posebno radi podupiranja duboke tehnologije i rasta inovativnih *start-up* poduzeća i MSP-ova,
- povećati javna i privatna ulaganja u istraživanje i inovacije u državama članicama i tako doprinijeti postizanju cilja ukupnog ulaganja od najmanje 3 % bruto domaćeg proizvoda („BDP”) Unije u istraživanje i razvoj.

2.a Specifični ciljevi Posebnog programa iz članka 1. stavka 2. točke (b) ove Uredbe jesu jačanje konkurentnosti, učinkovitosti i otpornosti europske obrambene tehnološke i industrijske baze podupiranjem suradničkih istraživačkih i razvojnih djelovanja te poticanjem inovacija i tehnološkog vodstva.

Članak 4.

Struktura Programa

1. [Za potrebe Posebnog programa iz članka 1. stavka 2. strukturu Programa čine sljedeći dijelovi, koji doprinose općim i specifičnim ciljevima utvrđenima u članku 3. i sastavnicama politika iz Uredbe (EU) XXX [Europski fond za konkurentnost]]:
 - (a) prvi stup „Izvrсна znanost”, koji čine sljedeće komponente:
 - i. Europsko istraživačko vijeće (ERC);
 - ii. djelovanja Marie Skłodowska-Curie (MSCA);
 - iii. Zajednički istraživački centar (JRC);

(b) drugi stup „Konkurentnost i društvo”, koji čine sljedeće komponente:

- i. „Konkurentnost”, uključujući istraživačke i inovacijske aktivnosti kojima se doprinosi ciljevima i posebnim aktivnostima u okviru sastavnica politika Europskog fonda za konkurentnost:
 1. suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti iz poglavlja IV. „Čista tranzicija i industrijska dekarbonizacija” Europskog fonda za konkurentnost;
 2. suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti iz poglavlja V. „Zdravstvo, biotehnologija, poljoprivreda i biogospodarstvo” Europskog fonda za konkurentnost;
 3. suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti iz poglavlja VI. „Digitalno vodstvo” Europskog fonda za konkurentnost;
 4. suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti iz poglavlja VII. „Otpornost i sigurnost, obrambena industrija i svemir” Europskog fonda za konkurentnost;
- ii. „Društvo”, uključujući suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti čija je svrha odgovoriti na društvene i kulturne izazove i transformaciju, kao i poduprijeti oblikovanje politika utemeljenih na dokazima za otporna društva usmjerena na budućnost;

(c) treći stup „Inovacije”, koji čine sljedeće komponente:

- i. Europsko vijeće za inovacije (EIC);
- ii. europski inovacijski ekosustavi, uključujući aktivnosti za poticanje integracije trokuta znanja – visokog obrazovanja, istraživanja i inovacija te poduzeća – u cijeloj Uniji;

(d) četvrti stup „Europski istraživački prostor”, koji čine sljedeće komponente:

- i. Europski istraživački prostor;
- ii. istraživačke i tehnološke infrastrukture;
- iii. širenje sudjelovanja i izvrsnosti.

Članak 5.

Horizontalna načela

Za Program vrijedi sljedeće:

- (a) osigurava se multidisciplinarni pristup, ako je to primjereno, i integracija društvenih i humanističkih znanosti u sve komponente Programa. Program uključuje posebne pozive na podnošenje prijedloga koji se odnose na teme povezane s društvenim i humanističkim znanostima;
- (b) unapređuju se znanstvene spoznaje i doprinosi oblikovanju informiranih, djelotvornih i prilagodljivih javnih politika u cijeloj Uniji i šire;
- (ba) obuhvaća vrijednosni lanac istraživanja i inovacija i omogućuje snažnu vezu s Europskim fondom za konkurentnost kako bi se potaknuli prihvaćanje i primjena rezultata istraživanja i inovacija;
- (c) potiču se prakse otvorene znanosti, među ostalim osiguravanjem otvorenog pristupa recenziranim znanstvenim publikacijama o rezultatima, kao i otvorenog pristupa istraživačkim podacima i drugim rezultatima u skladu s načelom „otvoreni koliko je to moguće, zatvoreni koliko je to potrebno” i u skladu s načelima FAIR, te širenjem i konsolidacijom europskog oblaka za otvorenu znanost kao zajedničkog europskog podatkovnog prostora za istraživanje;
- (ca) promiče se i omogućuje razmjerni rašireni i diversificirani suradnje u cijeloj Uniji, među ostalim među europskim istraživačima, inovatorima i poduzećima, kako bi se doprinijelo snažnijoj međusobnoj povezanosti i suradničkim vezama među nacionalnim istraživačkim i inovacijskim ekosustavima na temelju paneuropske baze talenata i kapaciteta, potičući cirkulaciju mozgova te okupljajući etabliranu izvrsnost i izvrsnost u nastajanju;

- (caa) slijedi se pristup integrirane dvojne namjene putem namjenskih poziva koji su isključivo usmjereni na tehnologije s dvojnomo namjenom, dok se u otvorenim pozivima mogu podupirati i aktivnosti s dvojnomo namjenom;
- (cb) čuva se sigurnost istraživanja predviđanjem rizika i upravljanjem rizicima kao što su neželjeni prijenos ključne tehnologije, rezultata i znanja, zlonamjeran utjecaj na istraživanje te povrede etičnosti ili integriteta;
- (cc) osigurava se administrativno pojednostavnjenje i smanjenje opterećenja u korist podnositelja prijedloga i korisnika;
- (cca) osigurava se evaluacija prijedloga na temelju stručnog, transparentnog i neutralnog preispitivanja, uz zaštitu visokih standarda i kvalitete sustava evaluacije te uz osiguravanje učinkovitosti i izvedivosti;
- (cd) podupire se promicanje jednakih mogućnosti za sve dionike u području istraživanja i inovacija u Uniji;
- (ce) osigurava se automatska provedba rodne ravnopravnosti, uključujući integraciju rodne dimenzije u sadržaj istraživanja i inovacija u svim fazama ciklusa istraživanja;
- (cf) osiguravaju se strateške sinergije među stupovima i njihovim komponentama;
- (cg) provodi se u sinergiji s drugim programima Unije i, ako je to relevantno, nacionalnim i regionalnim programima, čime se osigurava administrativno pojednostavnjenje;
- (ch) olakšava se sudjelovanje svih vrsta dionika u Programu, posebno novih sudionika i novih ciljnih skupina, prvenstveno putem nacionalnih kontaktnih točaka, koje mogu biti u interakciji s relevantnim strukturama potpore u okviru drugih programa Unije.

[Članak 6.

Proračun

1. Indikativna financijska omotnica za provedbu Programa za razdoblje od 1. siječnja 2028. do 31. prosinca 2034. iznosi 175 002 000 000 EUR u tekućim cijenama.

2. Iznos iz stavka 1. ovog članka za Posebni program iz članka 1. stavka 2. točke (a) okvirno se raspoređuje kako slijedi:
- (a) 44 079 000 000 EUR za dio I. „Izvrсна znanost”, od čega 2 600 000 000 EUR za nenuklearna izravna djelovanja Zajedničkog istraživačkog centra (JRC);
 - (b) 75 876 000 000 EUR za dio II. „Konkurentnost i društvo”, od čega:
 - i. 68 270 000 000 EUR za komponentu „Konkurentnost”, od čega:
 - 25 331 000 000 EUR za suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti iz poglavlja IV. „Čista tranzicija i industrijska dekarbonizacija” Europskog fonda za konkurentnost;
 - 19 650 000 000 EUR za suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti iz poglavlja V. „Zdravstvo, biotehnologija, poljoprivreda i biogospodarstvo” Europskog fonda za konkurentnost;
 - 16 854 000 000 EUR za suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti iz poglavlja VI. „Digitalno vodstvo” Europskog fonda za konkurentnost;
 - 6 435 000 000 EUR za suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti iz poglavlja VII. „Otpornost i sigurnost, obrambena industrija i svemir” Europskog fonda za konkurentnost;
 - ii. 7 606 000 000 EUR za komponentu „Društvo”;
 - (c) 38 785 000 000 EUR za dio III. „Inovacije”;
 - (d) 16 262 000 000 EUR za dio IV. „Europski istraživački prostor”, od čega 5 387 000 000 EUR za širenje sudjelovanja i izvrsnosti.

3. Iznos iz stavka 1. ovog članka i iznosi dodatnih sredstava iz članka 7. mogu se isto tako upotrijebiti za tehničku i administrativnu pomoć za provedbu Programa, npr. aktivnosti pripreme, praćenja, kontrole, revizije i evaluacije, sustave i platforme informacijske tehnologije, aktivnosti informiranja i komunikacije, uključujući institucijsko priopćavanje političkih prioriteta Unije, te za svu drugu tehničku i administrativnu pomoć ili troškove povezane s osobljem koji nastanu za Komisiju u upravljanju Programom.
4. Ako je to potrebno kako bi se omogućilo upravljanje djelovanjima koja se ne završe do 31. prosinca 2034., odobrena sredstva mogu se unijeti u proračun Unije nakon 2034. da se pokriju potrebni troškovi i omogućiti upravljanje djelovanjima koja se ne završe do kraja Programa.
5. Proračunske obveze za djelovanja koja traju dulje od jedne financijske godine mogu se rasporediti na više godina u godišnjim obrocima.]

Članak 7.

Dodatna sredstva

1. Države članice, institucije, tijela i agencije Unije, treće zemlje, međunarodne organizacije, međunarodne financijske institucije ili ostale treće strane mogu dati dodatne financijske ili nefinancijske doprinose Programu. Dodatni financijski doprinosi čine vanjske namjenske prihode u smislu članka 21. stavka 2. točaka (a), (d) ili (e) ili članka 21. stavka 5. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509.

2. Sredstva dodijeljena državama članicama u okviru podijeljenog upravljanja mogu se na njihov zahtjev staviti na raspolaganje Programu. Komisija ta sredstva izvršava izravno ili neizravno u skladu s člankom 62. stavkom 1. točkom (a) ili (c) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. Ona se dodaju iznosu iz članka 6. stavka 1. ove Uredbe. Ta se sredstva upotrebljavaju u korist dotične države članice. Ako Komisija ne preuzme pravnu obvezu u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja za dodatne iznose koji su tako stavljeni na raspolaganje Programu, odgovarajući iznosi za koje nisu preuzete obveze mogu se na zahtjev dotične države članice prenijeti natrag na jedan ili više odgovarajućih izvornih programa.

Članak 8.

Alternativno, kombinirano i kumulativno financiranje

1. Program se provodi u sinergiji s drugim programima Unije. Djelovanje za koje je primljen doprinos Unije iz drugog programa može primiti i doprinos iz ovog Programa. Pravila relevantnog programa Unije primjenjuju se na odgovarajući doprinos ili se na sve doprinose može primijeniti jedinstveni skup pravila i može se preuzeti samo jedna pravna obveza. Ako se Unijin doprinos temelji na prihvatljivim troškovima, kumulativna potpora iz proračuna Unije ne smije premašiti ukupne prihvatljive troškove djelovanja i može se izračunati na proporcionalnoj osnovi, u skladu s dokumentima o uvjetima za potporu.

2. Postupci dodjele u okviru Programa mogu se provoditi zajednički u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja s državama članicama, institucijama, tijelima i agencijama Unije, trećim zemljama, međunarodnim organizacijama, međunarodnim financijskim institucijama ili ostalim trećim stranama, pod uvjetom da je osigurana zaštita financijskih interesa Unije. Na te se postupke primjenjuje jedinstven skup pravila i oni dovode do preuzimanja jedne pravne obveze. U tu svrhu, partneri u zajedničkom postupku dodjele mogu Programu staviti sredstva na raspolaganje u skladu s člankom 7. ove Uredbe, ili se provedba postupka dodjele može povjeriti partnerima, ako je to primjenjivo u skladu s člankom 62. stavkom 1. točkom (c) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. U zajedničkim postupcima dodjele predstavnici partnera u zajedničkom postupku dodjele mogu biti i članovi odbora za evaluaciju iz članka 153. stavka 3. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509.
3. Pečat izvrsnosti može se dodijeliti za prijedloge koji su rezultat poziva navedenih u programu rada i koji ispunjavaju sljedeće uvjete:
 - (a) evaluirani su u pozivu na podnošenje prijedloga u okviru Programa; i
 - (b) ispunjavaju minimalne zahtjeve u pogledu kvalitete iz tog poziva na podnošenje prijedloga; i
 - (c) nisu se financirali u okviru tog poziva na podnošenje prijedloga samo zbog proračunskih ograničenja.
4. Djelovanja za koja je dodijeljen pečat mogu se financirati drugim financijskim sredstvima Unije ili ih mogu financirati države članice.

Članak 9.

Treće zemlje pridružene Programu

1. Program može biti otvoren za sudjelovanje sljedećih trećih zemalja koje mu se u potpunosti ili djelomično pridruže, u skladu s ciljevima utvrđenima u članku 3. i primjenjivo na:
 - (a) članice Europskog udruženja slobodne trgovine koje su članice Europskog gospodarskog prostora, u skladu s uvjetima utvrđenima u Sporazumu o Europskom gospodarskom prostoru, i europske mikrodržave (Andora, Monako, San Marino i Vatikanski Grad), u skladu s uvjetima utvrđenima u relevantnim sporazumima;
 - (b) zemlje pristupnice, zemlje kandidatkinje i potencijalne kandidate, u skladu s općim načelima i općim uvjetima za sudjelovanje tih zemalja u programima Unije koji su uspostavljeni u odgovarajućim okvirnim sporazumima, protokolima i odlukama Vijeća za pridruživanje ili u sličnim sporazumima te u skladu s posebnim uvjetima utvrđenima u sporazumima između Unije i tih zemalja;
 - (c) zemlje obuhvaćene europskom politikom susjedstva, u skladu s općim načelima i općim uvjetima za sudjelovanje tih zemalja u programima Unije koji su uspostavljeni u odgovarajućim okvirnim sporazumima, protokolima i odlukama Vijeća za pridruživanje ili u sličnim sporazumima te u skladu s posebnim uvjetima utvrđenima u sporazumima između Unije i tih zemalja;
 - (d) ostale treće zemlje, u skladu s uvjetima utvrđenima u posebnom međunarodnom sporazumu o sudjelovanju određene treće zemlje u bilo kojem programu Unije.
2. U sporazumima o sudjelovanju u Programu iz stavka 1.:
 - (a) osigurava se pravedna ravnoteža između doprinosa i koristi treće zemlje koja sudjeluje u Programu;

- (b) utvrđuju se uvjeti sudjelovanja u Programu, uključujući izračun financijskih doprinosa, koji se sastoje od operativnog doprinosa i naknade za sudjelovanje, za Program i njegove administrativne troškove;
 - (c) trećoj zemlji ne dodjeljuje se ovlast za donošenje odluka u Programu;
 - (d) jamče se prava Unije da osigura dobro financijsko upravljanje i zaštiti svoje financijske interese;
 - (e) ako je to relevantno, osigurava se zaštita interesa Unije u području sigurnosti i javnog poretka.
3. Za potrebe stavka 2. točke (d) treća zemlja daje potrebna prava i pristup u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2024/2509 i Uredbom (EU, Euratom) br. 883/2013 i jamstvo da su odluke kojima se osobama nameće novčana obveza, osim ako se ona nameće državama, u smislu članka 299. UFEU-a, kao i presude i rješenja Suda Europske unije, izvršivi.
4. Za potrebe stavka 1. točke (d) pridruživanje ili djelomično pridruživanje ostalih trećih zemalja moguće je samo ako ispunjavaju sve sljedeće kriterije:
- (a) imaju dobre kapacitete u području znanosti, tehnologije i inovacija;
 - (b) zalažu se za otvoreno tržišno gospodarstvo utemeljeno na pravilima, uključujući pošteno i pravedno postupanje s pravima intelektualnog vlasništva, i za poštovanje ljudskih prava, što podupiru demokratske institucije;
 - (c) aktivno promiču politike za veću gospodarsku i društvenu dobrobit građana.

5. Pri određivanju opsega pridruživanja Programu svake treće zemlje uzimaju se u obzir poštovanje ljudskih prava i usklađenost s relevantnim pravom Unije i međunarodnim pravom te se analiziraju rizici, posebno oni koji bi mogli utjecati na javni poredak i sigurnost Unije u relevantnim područjima politike, uključujući gospodarsku sigurnost i sigurnost istraživanja, kao i koristi i širi cilj poticanja gospodarskog rasta i konkurentnosti Unije putem istraživanja i inovacija. U skladu s tim, uz iznimku članica EGP-a, zemalja pristupnica, zemalja kandidatkinja i potencijalnih zemalja kandidatkinja, treće zemlje mogu biti isključene iz dijelova Programa u skladu s ovom Uredbom ili samim sporazumom o pridruživanju.
6. Sporazumom o pridruživanju u kojem se utvrđuju uvjeti za sudjelovanje u Programu propisuje se, u mjeri u kojoj je to moguće, reciprocitet sudjelovanja pravnih subjekata s poslovnim nastanom u Uniji u jednakovrijednim programima trećih zemalja pridruženih Programu u skladu s uvjetima utvrđenima u tim programima.
7. Uvjetima za određivanje razine financijskih doprinosa iz stavka 2. točke (b) osigurava se redovito automatsko ispravljanje svih znatnih neravnoteža u odnosu na iznos koji subjekti s poslovnim nastanom u pridruženoj zemlji prime na temelju sudjelovanja u Programu, uzimajući u obzir troškove upravljanja, izvršenja i provedbe Programa. Pri dodjeli financijskih doprinosa uzima se u obzir razina sudjelovanja pravnih subjekata iz trećih zemalja pridruženih Programu u svakom dijelu Programa.
- 7.a Komisija, u skladu s informacijama dobivenima u okviru godišnjeg proračunskog postupka, Programskom odboru dostavlja informacije o financijskim doprinosima trećih zemalja pridruženih Programu i njihovoj dodjeli različitim komponentama Programa.

Članak 10.

Izvršenje i oblici financiranja sredstvima Unije

1. Program se provodi u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2024/2509, u okviru izravnog ili neizravnog upravljanja s tijelima iz članka 62. stavka 1. točke (c) te uredbe.
2. Financiranje sredstvima Unije može se osigurati u bilo kojem obliku u okviru postupaka dodjele u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2024/2509, osobito u obliku bespovratnih sredstava, nagrada, nabave, nefinancijskih donacija i financijskih instrumenata. Bespovratna sredstva glavni su oblik potpore u Programu.
3. [Uz iznimku financijskih instrumenata u okviru EIC-a (Fond) za koje se potpora Unije pruža u obliku proračunskog jamstva ili financijskog instrumenta, među ostalim u kombinaciji s bespovratnom potporom u okviru operacije mješovitog financiranja, potpora se pruža isključivo putem Instrumenta Europskog fonda za konkurentnost InvestEU i provodi u skladu s primjenjivim pravilima tog instrumenta putem sporazuma o doprinosu ili jamstvu sklopljenih u tu svrhu. Ako upotrebljava Instrument ECF InvestEU, Program osigurava rezervacije za proračunsko jamstvo i financiranje financijskim instrumentima, među ostalim u kombinaciji s bespovratnom potporom u obliku operacije mješovitog financiranja.]
4. Ako se financiranje sredstvima Unije osigurava u obliku bespovratnih sredstava, financiranje se može pružiti, ako je to relevantno, kao financiranje koje nije povezano s troškovima ili kao pojednostavnjeno financiranje troškova, posebno u obliku jednokratnih iznosa i jediničnih troškova za osoblje, u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2024/2509. Financiranje se može osigurati u obliku u obliku naknade za stvarno nastale prihvatljive troškove zbog posebnih značajki ili ciljeva djelovanja. Ako je potrebno omogućiti druge izvore financiranja, uključujući zajednička ulaganja s nacionalnim sredstvima koja podliježu pravilima o državnim potporama, financiranje se osigurava u obliku naknade za stvarno nastale prihvatljive troškove ili pojednostavnjenog financiranja troškova.

5. Za potrebe članka 153. stavka 3. Uredbe (EU) 2024/2509 odbor za evaluaciju sastoji se u potpunosti ili, u propisno opravdanim slučajevima, djelomično od neovisnih vanjskih stručnjaka. U slučaju djelovanja za koordinaciju i potporu odbor za evaluaciju može se, u propisno opravdanim slučajevima, u potpunosti sastojati od predstavnika institucija ili tijela Unije kako je navedeno u članku 153. Financijske uredbe.

Članak 11.

Europska partnerstva

1. Ako je to potrebno za postizanje ciljeva utvrđenih u članku 3., aktivnosti na temelju ove Uredbe mogu se transparentno provoditi putem europskih partnerstava. Takva se partnerstva uspostavljaju isključivo u slučajevima kada se željeni ciljevi ne mogu postići samo djelovanjem Unije i kada je potrebna pojačana suradnja EU-a i drugih partnera, uključujući nacionalne, regionalne i/ili privatne aktere. Područja za europska partnerstva definirat će se na temelju smjernica koje pruža Vijeće ili, prema potrebi, njegova savjetodavna tijela. Osigurava se usklađenost i, prema potrebi, traže se sinergije s drugim programima Unije, posebno s Europskim fondom za konkurentnost.
- 1.a Europska partnerstva:
- (a) temelje se na memorandumu o razumijevanju i nadopunjuju, u slučaju financijskih doprinosa partnera koji nisu Unija, ugovornim aranžmanom između Unije i partnera. Ta će se partnerstva provoditi u okviru djelovanja u relevantnim programima rada programa Obzor Europa i/ili Europskog fonda za konkurentnost; ili

- (b) u propisno opravdanim slučajevima povjeravaju zadaće izvršenja proračuna iz jednog ili više Unijinih programa financiranja tijelima osnovanima na temelju članaka 185. ili 187. UFEU-a, u skladu s člankom 62. stavkom 1. točkom (c) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. Tijela iz članka 187. UFEU-a osnivaju se jedinstvenim aktom o osnivanju kojim se osiguravaju usklađena pravila.

Partnerstva na temelju članka 185. UFEU-a uspostavljaju se posebnim aktima.

- 2. Za svako se partnerstvo memorandumom o razumijevanju dopunjenim ugovornim aranžmanom u slučaju financijskih doprinosa partnera koji nisu Unija ili aktom o osnivanju propisuje sljedeće:

- (-a) ciljevi i ključne etape koje treba ostvariti;
- (a) rezultati koje treba ostvariti, koji moraju biti jasni, mjerljivi i vremenski ograničeni;
- (b) jedinstveni skup zahtjeva za izvješćivanje i praćenje, uključujući ključne pokazatelje uspješnosti i učinka;
- (c) povezane financijske obveze i/ili obveze u naravi svih partnera;
- (d) aranžmani za upravljanje s mehanizmom putem kojeg svi partneri mogu raspravljati i dogovarati se o programiranju i aktivnostima partnerstva, uključujući odredbe kojima se osiguravaju njihova glasačka prava i odgovarajuća zastupljenost;
- (da) strateški program za istraživanje i inovacije (SRIA), koji su dogovorili partneri i u kojem se detaljno navode tematski prioriteti i očekivani znanstveni i socioekonomski učinci, kao i plan planiranih aktivnosti i ključnih etapa tijekom trajanja partnerstva. Kada partnerstva razvijaju aktivnosti i načine uvođenja na tržište, SRIA uključuje plan uvođenja koji su dogovorili partneri.

- 3.a Za europska partnerstva uspostavljena na temelju stavka 1.a točke (a) potpora Unije u obliku je doprinosa djelovanjima koja se provode u okviru programa Obzor Europa za aktivnosti u području istraživanja i inovacija. Cilj je tih doprinosa maksimalno povećati doprinos drugih partnera. Drugi programi Unije mogu doprinijeti drugim aktivnostima, kao što je Europski fond za konkurentnost za aktivnosti uvođenja.
- 3.aa Za europska partnerstva uspostavljena na temelju stavka 1.a točke (b) Unija osigurava financijski doprinos iz programa Obzor Europa za aktivnosti u području istraživanja i inovacija. Drugi programi Unije mogu doprinijeti drugim aktivnostima, kao što je Europski fond za konkurentnost za aktivnosti uvođenja. Ukupan doprinos Unije jednak je ukupnom doprinosu partnera koji nisu Unija. Jedinstvenim temeljnim aktom o zajedničkim poduzećima na temelju članka 187. UFEU-a i odgovarajućim aktom o osnivanju za inicijative na temelju članka 185. UFEU-a utvrđuju se detaljna pravila za doprinos svih partnera.
- 3.b Doprinosi partnera koji nisu Unija imaju sljedeće oblike:
- (a) financijskih doprinosa operativnom i administrativnom proračunu inicijative, uključujući financiranje koje izvršavaju države članice upućeno sudionicima s poslovnim nastanom u dotičnoj državi članici u djelovanjima u okviru inicijative;
 - (b) doprinosa u naravi za financiranje troškova sudjelovanja u vlastitim projektima u okviru inicijative.
- 3.ba Relevantna tijela Unije koja dodjeljuju bespovratna sredstva ili druga tijela kojima je povjereno izvršenje proračuna upravljaju jedinstvenim postupcima dodjele, uključujući postupke poziva, evaluacije, odabira i praćenja, osiguravajući pojednostavnjenje i transparentnost. Države članice odgovorne su za svoje financijske doprinose u skladu sa svojim primjenjivim nacionalnim pravilima i postupcima, čime se osigurava pojednostavnjenje i usklađena provedba.

5. Europska partnerstva:

- (-a) utvrđuju se i dogovaraju u bliskoj suradnji s državama članicama i, prema potrebi, uz savjetovanje s privatnim sektorom;
- (b) uspostavljaju se kako bi se odgovorilo na izazove koji iziskuju kritičnu masu resursa te jedinstven i koordiniran pristup svih dionika programiranju i provedbi;
- (ba) uspostavljaju se isključivo u slučajevima u kojima se samim djelovanjem Unije ili drugim oblicima potpore u okviru Programa ne mogu postići željeni ciljevi;
- (c) usklađuju se sa strateškim prioritetima Unije i pomažu u provedbi glavnih Unijinih politika i inicijativa politika koje su komplementarne s onima država članica;
- (d) odabiru se u transparentnom, otvorenom i konkurentnom postupku koji se temelji na skupu mjerljivih kriterija životnog ciklusa i izraženom portfeljnom pristupu, što rezultira dosljednim i komplementarnim portfeljem ograničenog broja europskih partnerstava;
- (e) temelje se na okvirnim ex ante i dugoročnim obvezama te potom na formalnim obvezama svih partnera da financijski ili, prema potrebi, u naravi doprinose sredstvima europskog partnerstva na način kojim se potiče usklađivanje i standardizacija provedbe;
- (ea) osiguravaju svoju kontinuiranu otvorenost za sve vrste partnera svih veličina u cijelom lancu vrijednosti i svim disciplinama;
- (f) iziskuju jasan pristup koji se temelji na životnom ciklusu, uključujući početni plan za provedbu inicijative sa strategijom za ukidanje financiranja Unije;
- (fa) nastoje ostvariti sinergije s drugim instrumentima financiranja Unije, posebno s ECF-om, kako bi se izbjegla preklapanja i udvostručavanja te umjesto toga osigurala dodana vrijednost i maksimalno povećao učinak.

- 5.a Maksimalno [X %] proračuna u okviru drugog stupa dodjeljuje se europskim partnerstvima.
7. Svi partneri koji nisu Unija objavljuju informacije o strukturi, članstvu i aktivnostima razvijenima u okviru partnerstva. Ako se partnerstva sklapaju s predstavničkim organizacijama i udruženjima, to uključuje redovite informacije o njihovom članstvu.

Poglavlje II.

Izvorsna znanost

Članak 12.

Europsko istraživačko vijeće

1. Europsko istraživačko vijeće (ERC) osigurava privlačno i fleksibilno financiranje koje talentiranim i kreativnim pojedinačnim istraživačima, a posebno istraživačima na početku karijere, i njihovim timovima omogućuju da se odluče za najperspektivnije putove u područjima pionirskih znanosti, bez obzira na njihovo državljanstvo i zemlju podrijetla te na osnovi natjecanja utemeljenog isključivo na kriteriju izvrsnosti.
2. ERC privlači najtalentiranije istraživače iz cijelog svijeta i time doprinosi utvrđivanju položaja Unije kao vodećeg svjetskog središta za istraživanje i inovacije.

Članak 13.

Djelovanja Marie Skłodowska-Curie

1. Djelovanjima Marie Skłodowska-Curie promiče se i podupire istraživačka karijera u svim fazama, s posebnim naglaskom na istraživačima na početku karijere, razvoju vještina i mobilnosti istraživača iz cijelog svijeta, pri čemu se istraživačkom osoblju ujedno nude mogućnosti razmjene, podložno sigurnosnim razmatranjima. Tim djelovanjima potiče se izvrsnost u istraživanju u skladu s pristupom „odozdo prema gore”, privlače i zadržavaju izvrsni istraživački talenti te podupiru održive i privlačne istraživačke karijere u Uniji s ciljem povećanja znanstvene izvrsnosti Unije, čime se doprinosi konkurentnosti u području istraživanja i inovacija.

2. U okviru djelovanja Marie Skłodowska-Curie financiraju se izvrsne mreže doktoranada, postdoktorske stipendije, razmjene osoblja u području istraživanja i inovacija te mehanizmi potpore za poticanje održivih karijera s ciljem privlačenja i zadržavanja najperspektivnijih talenata. Snažan naglasak stavlja se na međunarodnu, međusektorsku i interdisciplinarnu suradnju te na informiranje o znanosti. Tim se financiranjem podupiru najnaprednija istraživanja i stavlja naglasak na razvoj istraživačkih talenata, uz ciljanu potporu istraživačima na početku karijere. Njime se doprinosi utvrđivanju položaja Unije kao glavnog odredišta za europske i strane istraživače.

Članak 14.

Zajednički istraživački centar

1. Zajednički istraživački centar (JRC) pruža neovisno znanje i znanost utemeljene na dokazima, čime podupire politike EU-a i, ako je to relevantno, države članice u pozitivnom utjecaju na društvo. To se provodi putem izravnih djelovanja JRC-a i sudjelovanja JRC-a u neizravnim djelovanjima. Na izravna djelovanja ne primjenjuje se glava II. poglavlja II. [Odstupajući od članka 21. stavka 3. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, JRC može ponovno koristiti prihode ili iznose koji proizlaze iz njegovih istraživačkih aktivnosti (patenata, licencija itd.).]

Poglavlje III.

Konkurentnost i društvo

Članak 15.

Suradničko istraživanje i inovacije

1. Suradničko istraživanje i inovacije podupiru stvaranje izvrsnih transnacionalnih istraživačkih i inovacijskih aktivnosti koje okupljaju subjekte iz različitih sektora i disciplina, uključujući društvene i humanističke znanosti, kako bi se poduprlo otkrivanje, razvoj i brzo širenje visokokvalitetnih rezultata u korist strateških prioriteta i vrijednosti Unije.

2. Suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti provode se na uravnotežen način između nižih i viših razina tehnološke spremnosti, čime se obuhvaća cijeli lanac vrijednosti istraživanja i inovacija koji dopunjuje aktivnosti u okviru ECF-a.
- 2.a Suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti osiguravaju uravnotežen pristup između djelovanja odozdo prema gore i unaprijed definiranih tema iz strateških područja kako bi se istodobno poticala kreativnost i usmjeravalo istraživanje i inovacije. Opisi tema jednostavni su i jasno opisuju očekivane ishode i učinke, izbjegavajući pritom previše detaljne opise konkretnih metodologija, čime se promiče otvoren i konkurentan postupak i podnositeljima prijedloga daje veća sloboda da definiraju svoje različite načine postizanja relevantnih ciljeva istraživanja i inovacija.
3. U okviru komponente „konkurentnost” drugog stupa ovim se Programom podupiru suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti sastavnica politika ECF-a usmjerene na jačanje konkurentnosti Unije (poglavlja od IV. do VII. Uredbe (EU) XXX o Europskom fondu za konkurentnost).
- 3.a Komisija provodi suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti u okviru komponente „konkurentnost” drugog stupa u posebnom namjenskom dijelu programa rada donesenih na temelju članka 15. stavka 1.a [ECF].
4. U okviru komponente „društvo” drugog stupa ovim se Programom podupiru suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti koje nisu obuhvaćene komponentom „konkurentnost” s ciljem pružanja inovativnih rješenja i jačanja baze dokaza kako bi se društvu omogućila transformacija u skladu s ciljevima i vrijednostima Unije, uključujući vladavinu prava i temeljna prava.
- 4.a Komisija provodi suradničke istraživačke i inovacijske aktivnosti u okviru komponente „društvo” drugog stupa u programima rada donesenima na temelju članka 4. stavka 2. [SP10].

- 4.b Komponente „konkurentnost” i „društvo” razvijaju se dosljedno kako bi se osiguralo uzajamno jačanje i potpuna pokrivenost istraživačkog i inovacijskog okružja za snažnu i otpornu Uniju.
6. U okviru drugog stupa Programa potpora se do 2030. pruža istraživačkom i inovacijskom dijelu misija EU-a uspostavljenih na temelju članka 8. Uredbe (EU) 2021/695. Potpora aktivnostima istraživanja i inovacija u sklopu Instrumenta za novi europski Bauhaus u okviru programa Obzor Europa popraćena je djelovanjima koja se uvode u okviru drugih programa Unije.

Poglavlje IV.

Inovacije

Članak 16.

Europsko vijeće za inovacije (EIC)

1. EIC utvrđuje, razvija i unapređuje duboke tehnologije i disruptivne inovacije. Potpora se pruža ako visokorizična *start-up* i *scale-up* poduzeća u području duboke tehnologije nisu dovoljno zrela za primanje tržišno utemeljene potpore. To se provodi uglavnom putem otvorenih poziva na podnošenje prijedloga odozdo prema gore, pri čemu se osigurava uravnotežen portfelj djelovanja u svim tematskim područjima. Dopunjava se ciljanim tematskim pozivima i pozivima na podnošenje prijedloga za „izazove” u područjima od potencijalnog strateškog interesa, uz blisku koordinaciju i sinergiju sa sastavnicama politika ECF-a, čime će se osigurati uzajamna komplementarnost i izbjeći preklapanja, posebno s Instrumentom ECF InvestEU.
2. EIC pruža sljedeće vrste potpore visokorizičnim djelovanjima:
 - (a) bespovratna sredstva za visokorizična istraživanja u okviru Tragača, posebno istraživanja u ranoj fazi, provjeru koncepta i izradu prototipa;
 - (b) tranzicijska bespovratna sredstva za razvoj načina komercijalnog razvoja za rezultate istraživanja, uključujući stvaranje *spin-off* i *start-up* poduzeća;

- (c) mješovito financiranje u okviru Akceleratora EIC-a i potporu isključivo za ulaganja namijenjenu pojedinačnim poduzećima kako bi razvijala svoje inovacije i dovodila ih do tržišta;
 - (d) poticaje za naručitelje kako bi testirali i osigurali prve kupce za inovacije u području duboke tehnologije i disruptivne inovacije;
 - (e) usluge ubrzanja poslovanja kako bi se financiranje EIC-a dopunilo pružanjem pristupa, uz komplementarnost i koordinaciju sa savjetovanjem o projektima iz poglavlja III. Uredbe (EU) XXX [Europski fond za konkurentnost], stručnom znanju u području duboke tehnologije, upotrebi istraživačkih i tehnoloških infrastruktura, obučavanju i mentorstvu, umrežavanju i povezivanju s ulagateljima, naručiteljima, poduzećima i drugim inovacijskim partnerima.
3. Vrste potpore iz stavka 2. fleksibilno se kombiniraju u izazovima EIC-a koje osmišljaju i nadziru voditelji programa EIC-a. Izazovi EIC-a provode se primjenom portfeljnog pristupa, u kojem se djelovanja odabiru na temelju komplementarnosti kako bi se postigli zadani ciljevi i njihova međusobna interakcija. To se odvija pod nadzorom voditelja programa EIC-a, prema potrebi uz savjetovanje s neovisnim vanjskim stručnjacima, kako bi se osigurao prilagodljiv pristup koji odgovara brzom razvoju tehnologije i politike, čiji je mandat preusmjeravanje ili prekid projekata koji postižu slabe rezultate, uključujući financiranje u fazama, osiguravanje brzih prijelaza među instrumentima i olakšavanje povezivanja s krajnjim korisnicima i kupcima. Programski odbor u takvim se slučajevima propisno i pravodobno obavješćuje.
4. Sva investicijska potpora EIC-a provodi se iz jednog ili više namjenskih ulagačkih instrumenata uspostavljenih u skladu s pravom države članice (Fond EIC-a). Fond EIC-a strukturiran je tako da može privući druge javne ili privatne ulagatelje kako bi se povećao učinak poluge doprinosa Unije.

5. EIC može podupirati inovacije u području kritične duboke tehnologije, s naglaskom na one s obrambenom primjenom i u bliskoj koordinaciji sa sastavnicom politike ECF-a „Otpornost i sigurnost, obrambena industrija i svemir”. U tim se slučajevima primjenjuju članci 50. i 51. Uredbe (EU) XXX [Europski fond za konkurentnost]. Takva potpora podliježe posebnim pozivima na podnošenje prijedloga i ne premašuje [X %] ukupnog proračuna trećeg stupa. Uz odredbe stavka 3., pri izazovima EIC-a koji su usmjereni na obrambene primjene slijede se prioriteti utvrđeni u okviru sastavnice politike ECF-a [„Otpornost i sigurnost, obrambena industrija i svemir”] i ti se prioriteti uzimaju u obzir pri razmatranju portfelja. Sastav Programskog odbora odgovoran za [„Otpornost i sigurnost, obrambenu industriju i svemir”] obavještuje se o provedbi potpore EIC-a za obrambene primjene.

Članak 17.

Europski inovacijski ekosustavi

1. Programom se podupiru aktivnosti povezane sa strateškim prioritetima za stvaranje i jačanje konkurentnih, snažnih, povezanih i transnacionalnih inovacijskih ekosustava, omogućivanje i poboljšanje okvirnih uvjeta te podupiranje dosezanja europske razine, uz suradnju i koordinaciju s nacionalnim i regionalnim tijelima. Takve su aktivnosti otvorene svim relevantnim dionicima kako bi imali koristi od snažne suradnje među sektorima, disciplinama i preko granica. Nastoje se ostvariti sinergije s drugim dijelovima ovog Programa, uključujući snažnu suradnju s drugim djelovanjima, i drugim programima Unije te nacionalnim i regionalnim programima kako bi se poticale inovacije promicanjem znanja, uzajamnog učenja, prijenosa tehnologije i prihvaćanja na tržištu te pomaganjem u stvaranju dinamičnijeg poduzetničkog i poslovnog okruženja u Uniji koje proizlazi iz znanosti.
2. Programom se podupiru aktivnosti, uključujući aktivnosti zajednica znanja i inovacija Europskog instituta za inovacije i tehnologiju (ZZI-ji EIT-a), za poticanje integracije trokuta znanja – visokog obrazovanja, istraživanja i inovacija te poduzeća – u cijeloj Uniji.

Poglavlje V.

Europski istraživački prostor

Članak 18.

Europski istraživački prostor

1. Cilj je Europskog istraživačkog prostora („EIP”) stvoriti jedinstveno tržište bez granica za istraživanje, inovacije i tehnologiju u cijeloj Uniji, na kojem će istraživači, znanstvene spoznaje i tehnologija slobodno cirkulirati. Programom treba zajamčiti djelotvorno promicanje i zaštitu svih vrijednosti i načela EIP-a i Pakta za istraživanje i inovacije u Europi. Njime se potiče daljnje usklađivanje politika istraživanja i inovacija na razini Unije te na nacionalnoj i regionalnoj razini.

Članak 18.a

Istraživačke i tehnološke infrastrukture

Financiranjem istraživačkih i tehnoloških infrastruktura doprinosi se uspostavi snažnog, usklađenog i povezanog ekosustava vrhunskih održivih objekata i usluga u Uniji, što se nadovezuje na prioritetne paneuropske infrastrukture i komplementarne najsuvremenije nacionalne i regionalne kapacitete. Instrumenti financiranja Unije dostupni u okviru ovog Programa upotrebljavaju se, ako je to relevantno, u sinergiji s drugim programima Unije, posebno s Europskim fondom za konkurentnost, i drugim izvorima financiranja. Doprinos Programa može iznositi do 20 % troškova izgradnje ili opsežne nadogradnje važnih vrhunskih kapaciteta istraživačkih i tehnoloških infrastruktura od interesa za Uniju u slučajevima u kojima su potrebna ulaganja koja nadilaze kapacitete pojedinačnih privatnih ili javnih aktera. Najviše [X %] ukupnog proračuna četvrtog stupa upotrebljava se kao doprinos troškovima izgradnje ili opsežne nadogradnje istraživačkih i tehnoloških infrastruktura. Svaki takav doprinos nije veći od [X %] ukupnog proračuna četvrtog stupa. Područja za potporu troškova izgradnje ili opsežne nadogradnje istraživačke i tehnološke infrastrukture definirat će se na temelju smjernica koje pruža Vijeće ili, prema potrebi, njegova savjetodavna tijela te na temelju rada Europskog strateškog foruma za istraživačke infrastrukture (ESFRI) i svakog daljnjeg strateškog foruma za tehnološke infrastrukture.

Članak 19.

Širenje sudjelovanja i izvrsnosti

1. [Za potrebe financiranja djelovanja iz stavka 5. točaka (a) i (b) „zemlje širenja” su Bugarska, Češka, Hrvatska, Latvija, Litva, Mađarska, Poljska, Rumunjska i Slovačka.
2. Za potrebe financiranja djelovanja iz stavka 5. točke (b) „tranzicijske zemlje” su Cipar, Estonija, Grčka, Malta, Portugal i Slovenija.]

3. Uz iznimku Europske suradnje u znanosti i tehnologiji (COST), samo pravni subjekti s poslovnim nastanom u zemljama širenja ili tranzicijskim zemljama prihvatljivi su kao koordinatori u okviru komponente „širenje sudjelovanja i izvrsnosti” dijela Programa „Jačanje EIP-a”. Pravni subjekti koji trajno djeluju u najudaljenijim regijama kako su definirane u članku 349. UFEU-a također su prihvatljivi kao koordinatori u okviru te komponente za potporu istraživačkim i inovacijskim aktivnostima u najudaljenijim regijama te podliježu istim pravilima koja se primjenjuju na zemlje širenja na temelju ovog članka, osim stavka 7.
4. Za pridružene zemlje pravni subjekti s popisa prihvatljivih zemalja kako je utvrđen na temelju pokazatelja i objavljen u programu rada u potpunosti su prihvatljivi kao koordinatori u okviru te komponente.
5. „Širenje sudjelovanja i izvrsnosti” uključuje sljedeće:
 - (a) mjere za izgradnju kapaciteta;
 - (b) mjere kojima se podupiru: – integracija i vodstvo EIP-a, – vrednovanje znanja, – suzbijanje odljeva mozgova, – posebne aktivnosti nacionalnih kontaktnih točaka, – COST, – napredak zemalja širenja i tranzicijskih zemalja prema neometanom postupnom izlasku.
- 5.a Nastavljaju se i dodatno razvijaju mjere koje su dokazale svoju vrijednost u ostvarivanju ciljeva širenja, kao što su udruživanje (engl. Teaming), katedre EIP-a i predakcelerator EIC-a, te se uspostavljaju nove mjere, uključujući mjere osmišljene za povećanje sudjelovanja istraživača iz zemalja širenja i tranzicijskih zemalja u pozivima ERC-a. Postojećim i novim mjerama trebalo bi osigurati izradu usklađenog portfelja mjera kojima se mogu poduprijeti razvoj i promjenjiva priroda ekosustavâ istraživanja i inovacija u zemljama širenja i tranzicijskim zemljama.

6. U okviru komponente „širenje sudjelovanja i izvrsnosti” Programa pomaže se zemljama širenja i tranzicijskim zemljama u daljnjem razvoju njihovih sustava istraživanja i inovacija, povećanju njihova sudjelovanja u svim dijelovima Programa i promicanju široke geografske pokrivenosti u izvrsnim suradničkim projektima. Mjerama u okviru te komponente promiče se održiva uzlazna konvergencija u području istraživanja i inovacija, nadovezujući se na napredak koji su zemlje širenja i tranzicijske zemlje ostvarile u svojem kontinuiranom napretku. Ti su napori popraćeni proporcionalnim mjerama država članica. Tom komponentom olakšava se i uzajamno učenje među koordinatorima djelovanja koja se financiraju u okviru Programa te se pravnim subjektima iz tranzicijskih zemalja pomaže u razmjeni iskustava u korist koordinatora iz zemalja širenja.
7. [Od 2030. pristup mjerama za izgradnju kapaciteta ograničen je na one zemlje širenja koje su povećale svoje stvarne rashode za javna ulaganja u istraživanje i razvoj u posljednjoj godini za koju su dostupni podaci u usporedbi s godinom koja joj je prethodila.]

Glava II.

Pravila za sudjelovanje i diseminaciju rezultata

Poglavlje I.

Opće odredbe

Članak 20.

Pravila ECF-a

1. Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se [članak 10. stavci 2. i 3. o davanju prednosti EU-u], članak 13. o primjeni pravila o klasificiranim i osjetljivim podacima [te članak 20. o ubrzanim i ciljanim mjerama za konkurentnost Uredbe (EU) XXX [Europski fond za konkurentnost]], osim ako je u ovoj Uredbi navedeno drukčije.

Članak 21.

Prihvatljivost

1. Kriteriji prihvatljivosti utvrđuju se za potporu ostvarenju općih i specifičnih ciljeva utvrđenih u članku 3., u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2024/2509, i primjenjuju se na sve postupke dodjele u okviru Programa.
- 1.a Svaki pravni subjekt, bez obzira na mjesto poslovnog nastana, te uključujući pravne subjekte iz nepridruženih trećih zemalja ili međunarodne organizacije, može sudjelovati u djelovanjima u okviru Programa uz uvjet da su ispunjeni uvjeti utvrđeni u ovoj Uredbi kao i svi uvjeti utvrđeni u programu rada.
2. U postupcima dodjele u okviru izravnog i neizravnog upravljanja jedna ili više sljedećih kategorija pravnih subjekata mogu biti prihvatljive za primanje potpore Unije:
 - (a) subjekti s poslovnim nastanom u državi članici;
 - (b) subjekti s poslovnim nastanom u trećoj zemlji pridruženoj Programu;
 - (c) subjekti s poslovnim nastanom u trećim zemljama s niskim do srednjim dohotkom koje nisu pridružene Programu ili, iznimno, u ostalim trećim zemljama koje nisu pridružene Programu ako je dotična treća zemlja navedena u programu rada koji je donijela Komisija;
 - (d) subjekti s poslovnim nastanom u trećim zemljama koje nisu pridružene Programu ako je financiranje takvih subjekata ključno za provedbu djelovanja i doprinosi ciljevima utvrđenima u članku 3.

3. Osim u propisno opravdanim slučajevima kada je drukčije predviđeno u programu rada, kako bi bili prihvatljivi za sudjelovanje u djelovanjima za koja se dodjeljuju bespovratna sredstva, pravni subjekti osnivaju konzorcij koji kao korisnike uključuje najmanje tri međusobno neovisna pravna subjekta, od kojih svaki ima poslovni nastan u različitim zemljama kako slijedi:
 - (a) najmanje dva pravna subjekta imaju poslovni nastan u različitim državama članicama; i
 - (b) najmanje još jedan pravni subjekt ima poslovni nastan u drugoj državi članici ili trećoj zemlji pridruženoj Programu.
4. Pionirska istraživačka djelovanja ERC-a, djelovanja EIC-a, djelovanja Marie Skłodowska-Curie i djelovanja koja uključuju ili za primarni cilj imaju provedbu pretkomercijalne nabave ili nabave inovativnih rješenja može provoditi jedan ili više pravnih subjekata pod uvjetom da jedan od tih pravnih subjekata ima poslovni nastan u državi članici ili trećoj zemlji pridruženoj Programu.
5. Djelovanja za koordinaciju i potporu može provoditi jedan ili više pravnih subjekata koji mogu imati poslovni nastan u državi članici, trećoj zemlji pridruženoj Programu ili, u iznimnim i propisno opravdanim slučajevima, trećoj zemlji koja nije pridružena Programu.
6. U skladu s člankom 136. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 ograničenja prihvatljivosti primjenjuju se iz sigurnosnih razloga na dobavljače koji se sukladno pravu EU-a smatraju visokorizičnima.
7. Za međunarodne europske istraživačke organizacije i pravne subjekte osnovane na temelju prava Unije smatra se da imaju poslovni nastan u državi članici različitoj od one u kojoj imaju poslovni nastan drugi pravni subjekti koji sudjeluju u djelovanju.

8. Kad je riječ o pionirskim istraživačkim djelovanjima ERC-a, djelovanjima u području istraživanja i osposobljavanja te kada je to predviđeno u programu rada ili pozivu na podnošenje prijedloga, smatra se da međunarodne organizacije sa sjedištem u državi članici ili trećoj zemlji pridruženoj Programu imaju poslovni nastan u toj državi članici ili trećoj zemlji pridruženoj Programu. Kad je riječ o drugim dijelovima Programa, smatra se da međunarodne organizacije koje nisu međunarodne europske istraživačke organizacije imaju poslovni nastan u trećoj zemlji koja nije pridružena Programu, osim ako je drukčije predviđeno u programu rada ili pozivu na podnošenje prijedloga.
9. Uz članak 168. stavke 2. i 3. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 treće zemlje pridružene Programu koje su navedene u članku 9. stavku 1. i međunarodne organizacije mogu, ako je to relevantno, sudjelovati u svim mehanizmima nabave iz članka 168. stavaka 2. i 3. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 i od njih ostvarivati koristi. Pravila za države članice primjenjuju se *mutatis mutandis* na treće zemlje pridružene Programu i međunarodne organizacije sudionice.
10. U postupcima dodjele za financiranje nisu prihvatljive sljedeće aktivnosti:
- (a) aktivnosti zabranjene u skladu s pravom Unije, primjenjivim međunarodnim pravom ili nacionalnim pravom u svim državama članicama. U nijednoj državi članici ne osiguravaju se financijska sredstva za istraživačke, tehnološke ili demonstracijske aktivnosti koje su u toj državi članici zabranjene;
 - (aa) aktivnosti koje se već u potpunosti financiraju iz drugih javnih fondova EU-a, nacionalnih i regionalnih javnih fondova ili privatnih izvora, osim doprinosa Unije u kontekstu djelovanja iz članka 8. stavka 1.;
 - (b) aktivnosti čiji je cilj kloniranje ljudi u reproduktivne svrhe;
 - (c) aktivnosti namijenjene izmjenama genetskog naslijeđa ljudi koje bi takve modifikacije mogle učiniti nasljednima, osim istraživanja koja se odnose na liječenje karcinoma spolnih žlijezda;

- (d) aktivnosti namijenjene stvaranju ljudskih embrija isključivo u svrhu istraživanja, tehnološkog razvoja i demonstracijskih aktivnosti ili u svrhu dobivanja matičnih stanica, uključujući prijenosom jezgre somatskih stanica.
- 10.a Istraživanja ljudskih matičnih stanica odraslih osoba i embrija mogu se financirati ovisno o sadržaju znanstvenog prijedloga i zakonodavnom okviru uključenih država članica.
11. Osim razloga utvrđenih u članku 132. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 postupci dodjele i pravne obveze koje iz njih proizlaze omogućuju prekid ako nije vjerojatno da će se ciljevi djelovanja ostvariti uopće ili u zadanom roku. Prije donošenja odluke o prekidu djelovanja Komisija slijedi kontradiktorni postupak s koordinatorom djelovanja i, prema potrebi, uz sudjelovanje neovisnih vanjskih stručnjaka. Programski odbor obavješćuje se o tim slučajevima.
- 12.a Ako je to primjereno i propisno opravdano, s obzirom na ciljeve utvrđene u članku 3. ove Uredbe u programu rada mogu se predvidjeti detaljniji kriteriji prihvatljivosti.

Članak 21.a

Sigurnost istraživanja

1. Djelovanja koja se provode u okviru ovog Programa u skladu su s relevantnim pravom Unije, uključujući odredbe o sigurnosti, kontroli izvoza i mjerama protiv neovlaštenog prijenosa znanja i tehnologije kako bi se zajamčila zaštita strateških interesa, sigurnosti i javnog poretka Unije i njezinih država članica.

- 1.a Kako bi se osigurala sigurnost istraživanja i u skladu s člankom 10. stavkom 3. ECF-a, ako je to primjereno i propisno opravdano, u programu rada mogu se utvrditi ograničenja prihvatljivosti u skladu s člankom 136. [Financijske uredbe] kako bi se uzeli u obzir posebni zahtjevi politike ili priroda i ciljevi djelovanja. Iz iznimnih razloga, programom se mogu odrediti ograničenja za subjekte sudionike, ograničenja u vezi s izvršnim upravljačkim strukturama i ograničenja u vezi s vlasništvom i kontrolom kojima se ograničava sudjelovanje svih ili određenih subjekata na subjekte s izvršnom upravljačkom strukturom te one u vlasništvu i pod kontrolom fizičkih ili pravnih osoba s poslovnim nastanom u državama članicama i, ovisno o slučaju, drugim prihvatljivim zemljama; Bilo kakvo ograničenje sudjelovanja pravnih subjekata s poslovnim nastanom u pridruženim zemljama koje su članice EGP-a u skladu je s uvjetima Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru.
- 1.b Komisija osigurava odgovarajući okvir, postupke, smjernice i potporu kako bi se zajamčila dosljedna, proporcionalna i djelotvorna primjena zahtjeva u pogledu sigurnosti istraživanja u svim fazama provedbe Programa, uključujući, prema potrebi, samoprocjenu sigurnosti i početni plan upravljanja sigurnošću u kojem su utvrđeni svi sigurnosni problemi podnositelja prijedloga.
3. Ako je to primjereno, Komisija ili relevantno tijelo za financiranje provode preispitivanja sigurnosti istraživanja i postupke kontrole, kao i provjere prijedloga i djelovanja kojima se otvaraju pitanja sigurnosti.
4. Pravni subjekti koji sudjeluju u djelovanju donose, kad god je to relevantno, razmjerne mjere za sigurnost istraživanja tijekom cijelog životnog ciklusa projekta. Djelovanja koja nisu u skladu sa sigurnosnim pravilima iz ovog članka mogu se odbiti ili prekinuti u bilo kojem trenutku.

Članak 22.

Etika i istraživački integritet

1. Djelovanja koje se provode u skladu su s:
 - (a) relevantnim pravom Unije te nacionalnim i međunarodnim pravom, uključujući Povelju Europske unije o temeljnim pravima i Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te njezine dodatne protokole;
 - (b) etičkim načelima, uključujući najviše standarde istraživačkog integriteta.
2. Za postupke dodjele utvrđene u programu rada pravni subjekti koji sudjeluju u djelovanju ispunjavaju sve sljedeće zahtjeve:
 - (a) dostavljaju samoprocjenu etičnosti u vezi s ciljem, provedbom i vjerojatnim učinkom aktivnosti, uključujući potvrdu i opis usklađenosti sa stavkom 1.;
 - (b) dostavljaju potvrdu da će aktivnosti biti u skladu s (i) Europskim kodeksom ponašanja za istraživački integritet i (ii) Globalnim kodeksom ponašanja za pravedna istraživačka partnerstva te da se neće provoditi nikakve aktivnosti isključene iz financiranja;
 - (c) za aktivnosti koje se provode izvan Unije dostavljaju potvrdu da bi iste aktivnosti bile dopuštene u nekoj državi članici;
 - (d) za aktivnosti u kojima se koriste matične stanice iz ljudskih embrija dostavljaju, prema potrebi, pojedinosti povezane s mjerama licenciranja i kontrole koje poduzimaju nadležna tijela dotičnih država članica, kao i pojedinosti o etičkim odobrenjima koja se moraju dobiti prije početka relevantnih aktivnosti;
 - (e) ishode sva odobrenja ili druge obvezne dokumente od relevantnih nacionalnih, lokalnih etičkih odbora ili drugih tijela, kao što su tijela za zaštitu podataka, prije početka relevantnih aktivnosti i čuvaju te dokumente u spisu koji se na zahtjev dostavlja Komisiji ili relevantnom provedbenom tijelu.

Poglavlje II.

Bespovratna sredstva

Članak 23.

Pozivi na podnošenje prijedloga

- 1. Sadržaj poziva na podnošenje prijedloga za sva djelovanja uključen je u program rada.
- 1. Poziv na podnošenje prijedloga nije obavezan za djelovanja za koordinaciju i potporu koja:
 - (a) provode pravni subjekti navedeni u programu rada; i
 - (b) nisu obuhvaćena područjem primjene poziva na podnošenje prijedloga u skladu s člankom 198. točkom (e) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509.
- 2. U programu rada navode se pozivi na podnošenje prijedloga za koje se može dodijeliti pečat izvrsnosti. Informacije o podnošenju prijedloga i evaluaciji mogu se dijeliti s tijelima zainteresiranim za financiranje pod uvjetom sklapanja sporazuma o povjerljivosti, osim ako se podnositelj prijedloga tome izričito usprotivi.
- 2.a Komisija i druga tijela za financiranje prema potrebi primjenjuju postupak podnošenja i evaluacije u dvije faze kako bi se pojednostavnio postupak podnošenja zahtjeva za korisnike, posebno u okviru drugog stupa. Ako je to primjereno, anonimizirani prijedlozi mogu se evaluirati tijekom prve faze evaluacije.

Članak 24.

Financijska sposobnost podnositelja prijedloga

- 1. Uz iznimke navedene u članku 201. stavku 5. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 financijska sposobnost koordinatora provjerava se samo ako je iznos financijskih sredstava Unije zatraženih za djelovanje jednak ili veći od 1 000 000 EUR.

2. Neovisno o stavku 1., ako postoje opravdani razlozi za sumnju u financijsku sposobnost podnositelja prijedloga ili ako postoji veći rizik zbog njegova sudjelovanja u nekoliko tekućih djelovanja financiranih iz istraživačkih i inovacijskih programa Unije, provjerava se i financijska sposobnost drugih podnositelja prijedloga ili koordinatora, čak i ako je iznos zatraženih financijskih sredstava ispod praga iz stavka 1.
3. Ako financijsku sposobnost strukturno jamči drugi pravni subjekt, provjerava se financijska sposobnost tog drugog pravnog subjekta.
4. U slučaju slabe financijske sposobnosti podnositelja prijedloga kao uvjet za sudjelovanje podnositelja prijedloga može se zadatai dostavljanje izjave povezanog subjekta o solidarnoj odgovornosti.
5. Doprinos mehanizmu uzajamnog osiguranja iz članka 30. smatra se dostatnim jamstvom na temelju članka 155. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. Od korisnika se ne mogu prihvatiti niti im se mogu nametnuti dodatna jamstva ni osiguranje.

[Članak 25.]

Kriteriji za dodjelu i odabir

1. Prijedlog se evaluira na temelju sljedećih kriterija za dodjelu:
 - (a) izvrsnosti;
 - (b) učinka;
 - (c) kvalitete i učinkovitosti provedbe.

Pojedinosti o primjeni kriterija za dodjelu iz stavka 1. utvrđuju se u programu rada.

2. Odstupajući od stavka 1., na evaluacije u okviru pionirskih istraživačkih djelovanja ERC-a te djelovanja u području istraživanja i osposobljavanja primjenjuje se samo kriterij izvrsnosti iz točke (a) tog stavka.]

Članak 22.

Vrijeme do dodjele bespovratnih sredstava

1. Odstupajući od članka 197. stavka 2. prvog podstavka Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, primjenjuju se sljedeći rokovi:
 - (a) za obavješćivanje svih podnositelja prijedloga o ishodu evaluacije njihovih prijedloga najviše pet mjeseci od zadnjeg dana za podnošenje cjelovitih prijedloga;
 - (b) za potpisivanje sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava s podnositeljima prijedloga najviše sedam mjeseci od zadnjeg dana za podnošenje cjelovitih prijedloga.
2. Ne dovodeći u pitanje kvalitetu postupka evaluacije i dodjele, u programu rada mogu se utvrditi kraći rokovi od onih predviđenih u stavku 1.
3. Uz iznimke utvrđene u članku 197. stavku 2. drugom podstavku Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, rokovi iz stavka 1. ovog članka mogu se premašiti za djelovanja ERC-a, djelovanja koja primaju potporu iz nekoliko komponenti ovog Programa ili iz drugih programa Unije i ako se za djelovanja provodi etička procjena, sigurnosna kontrola ili procjena s ciljem zaštite konkurentnosti Unije, uključujući njezinu stratešku imovinu i interese.

[Članak 27.

Stope financiranja

1. Jedinstvena stopa financiranja po djelovanju primjenjuje se na sve aktivnosti koje se financiraju u okviru tog djelovanja. Najviša stopa po djelovanju utvrđuje se u programu rada.

2. Može se naknaditi do 100 % ukupnih prihvatljivih troškova djelovanja u okviru Programa, osim za profitne pravne subjekte, kojima se može naknaditi do 70 % ukupnih prihvatljivih troškova. Iznimno, MSP-ovima se može financirati do 100 % ukupnih prihvatljivih troškova.]

Članak 28.

Neizravni troškovi

1. Neizravni prihvatljivi troškovi iznose 25 % ukupnih izravnih prihvatljivih troškova, isključujući izravne prihvatljive troškove za podugovaranje, financijsku potporu trećim stranama i sve jedinične troškove ili jednokratne iznose koji uključuju neizravne troškove. Ako je to primjereno, neizravni troškovi uključeni u jedinične troškove ili jednokratne iznose izračunavaju se primjenom paušalne stope iz prethodne rečenice, osim za jedinične troškove za interno fakturiranu robu i usluge, koji se izračunavaju na osnovi stvarnih troškova, u skladu s uobičajenom praksom troškovnog računovodstva korisnika.
2. Neovisno o stavku 1., ako se tako propiše u programu rada, neizravni troškovi mogu se prijaviti u obliku jednokratnog iznosa ili jediničnih troškova.

Članak 29.

Prihvatljivi troškovi

1. Odstupajući od članka 193. stavka 2. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, troškovi resursa koje treće strane stavljaju na raspolaganje putem doprinosa u naravi prihvatljivi su do iznosa izravnih prihvatljivih troškova treće strane.
2. Odstupajući od članka 195. stavka 2. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, prihod ostvaren valorizacijom rezultata ne smatra se prihodom od djelovanja.

- 2.a U doprinosu Unije za djelovanja Marie Skłodowska-Curie uzimaju se u obzir svi dodatni troškovi korisnika povezani s roditeljskim dopustom, roditeljskim dopustom, bolovanjem, posebnim dopustom te promjenom organizacije domaćina koja nudi radno mjesto ili promjenom obiteljskog statusa istraživača tijekom trajanja sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava.

Članak 30.

Mehanizam uzajamnog osiguranja

1. Uspostavlja se mehanizam uzajamnog osiguranja („mehanizam”) koji zamjenjuje i nasljeđuje mehanizam uzajamnog osiguranja uspostavljen u skladu s člankom 37. Uredbe (EU) 2021/695. Mehanizam pokriva rizik povezan s nenaplatom iznosa koje duguju određeni korisnici programa Obzor Europa u okviru izravnog i neizravnog upravljanja, kao i sve unaprijed poznate rizike pokriveno u skladu s člankom 37. Uredbe (EU) 2021/695.
2. Mehanizmom upravlja Unija, koju predstavlja Komisija, koja djeluje kao izvršitelj. Komisija provedbenim aktom utvrđuje posebna pravila za rad mehanizma.
3. Korisnici daju doprinos od 5 % financijskih sredstava koje je Unija dodijelila za djelovanje. Na temelju periodičnih transparentnih evaluacija Komisija može povećati taj doprinos do 8 % ili ga može smanjiti na manje od 5 %. Doprinos se prebija s početnim pretfinanciranjem i vraća korisnicima u trenutku plaćanja preostalog iznosa. Taj doprinos ne premašuje iznos početnog pretfinanciranja.
4. Svaki financijski povrat na temelju mehanizma i svi vraćeni iznosi čine vanjske namjenske prihode u smislu članka 21. stavka 5. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 za mehanizam. Ako povrat nije dovoljan, mehanizam ne intervenira, a tijelo koje je dodijelilo bespovratna sredstva izravno osigurava povrat svih iznosa.

5. Nakon što se dodijele sva bespovratna sredstva za koja je rizik pokriven mehanizmom, Komisija može vratiti sve iznose koje drži mehanizam i taj povrat čini vanjske namjenske prihode u smislu članka 21. stavka 5. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 za Program ili nasljednika Programa.

Članak 31.

Vlasništvo nad rezultatima

1. Korisnici su vlasnici rezultata koje proizvedu.
2. Rezultati su u zajedničkom vlasništvu dvaju ili više korisnika ako su ih oni proizveli zajedno i ako nije moguće:

- (a) utvrditi točan doprinos svakog korisnika; ili
- (b) odvojiti rezultate pri podnošenju zahtjeva za njihovu zaštitu.

Zajednički vlasnici u pisanom se obliku dogovaraju o dodjeli i uvjetima ostvarivanja zajedničkog vlasništva. Osim ako je dogovoreno drukčije, svaki zajednički vlasnik može odobriti neisključive licencije trećim osobama za valorizaciju rezultata u zajedničkom vlasništvu (bez prava na podlicenciranje) uz uvjet da su ostali zajednički vlasnici o tome unaprijed obaviješteni te da dobiju poštenu i razumnu naknadu. Zajednički vlasnici mogu se u pisanom obliku dogovoriti o primjeni nekog drugog rješenja umjesto zajedničkog vlasništva.

3. Ako treće strane uključene u djelovanje (uključujući osoblje) imaju prava na rezultate, korisnici osiguravaju da se ta prava mogu ostvarivati na način koji je u skladu s njihovim obvezama u vezi s tim rezultatima.
4. U propisno opravdanim slučajevima na prijenos vlasništva mogu se primjenjivati uvjeti utvrđeni u programu rada ili sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava, uključujući zahtjev za prenošenje svih obveza u vezi s rezultatima.

Diseminacija i valorizacija rezultata

1. Korisnici upravljaju svojim rezultatima u skladu s obvezama utvrđenima u programu rada ili sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava. U okviru toga korisnici:
 - (a) štite svoje rezultate ako je to opravdano, posebno ako rezultati imaju komercijalni potencijal ili su važni za sigurnost;
 - (b) odobravaju pristup svojim rezultatima i postojećem znanju ako je to potrebno za provedbu zadaća u okviru djelovanja ili za valorizaciju rezultata;
 - (c) poduzimaju sve što je u njihovoj moći kako bi izravno ili neizravno valorizirali svoje rezultate, među ostalim prijenosom ili licenciranjem. Ako se rezultati ne valoriziraju u određenom razdoblju, Komisija može utvrditi instrumente i alate, kao što su oni koji služe strategiji valorizacije iz poglavlja III. Uredbe (EU) XXX [Europski fond za konkurentnost], koje dotični korisnici trebaju koristiti za olakšavanje valorizacije tih rezultata;
 - (d) objavljuju rezultate na odgovarajući način što je prije moguće, pri čemu čuvaju povjerljivost rezultata ako je to potrebno radi zaštite rezultata, zbog sigurnosnih pitanja ili iz legitimnih interesa;
 - (e) pridržavaju se prakse otvorene znanosti, među ostalim:
 - i. osiguravanjem otvorenog pristupa svim recenziranim znanstvenim publikacijama o rezultatima;
 - ii. odgovornim upravljanjem istraživačkim podacima u okviru djelovanja i drugim rezultatima u skladu s načelima „vidljivosti”, „dostupnosti”, „interoperabilnosti” i „ponovne upotrebljivosti” (načela FAIR) te osiguravanjem otvorenog pristupa tim podacima, osim ako bi to bilo protivno primjenjivom zakonodavstvu i legitimnim interesima, uključujući komercijalne interese, ili drugim ograničenjima;

- (f) osim ako je drukčije predviđeno u programu rada, izrađuju i redovito ažuriraju plan za upravljanje svojim rezultatima, uključujući podatke;
- (g) omogućuju pristup svojim rezultatima bez naknada za licenciju u svrhu razvoja, provedbe i praćenja njihovih politika ili programa sljedećim subjektima:
 - i. institucijama, tijelima, uredima ili agencijama Unije;
 - ii. nacionalnim tijelima država članica, ako je tako predviđeno u programu rada ili sporazumu o dodjeli bespovratnih sredstava.

Članak 33.

Pretkomercijalna nabava i nabava inovativnih rješenja

1. Djelovanja za koja se dodjeljuju bespovratna sredstva mogu uključivati ili za primarni cilj imati pretkomercijalnu nabavu ili nabavu inovativnih rješenja. Te nabave trebaju provoditi korisnici koji su javni naručitelji ili privatni naručitelji.
2. U postupcima nabave:
 - (a) ako ih provode javni naručitelji: poštuju se pravila tržišnog natjecanja i načela transparentnosti, nediskriminacije, jednakog postupanja, dobrog financijskog upravljanja i proporcionalnosti te primjenjiva pravila EU-a za zaštitu strateške autonomije Unije i regulatorni zahtjevi Unije za određene sektore;
 - (b) ako ih provode privatni naručitelji: postupa se u skladu s načelima UFEU-a, pravilima tržišnog natjecanja i primjenjivim ugovornim pravom, pravilima EU-a za zaštitu strateške autonomije Unije i regulatornim zahtjevima Unije za određene sektore;
 - (c) može se odobriti sklapanje više ugovora u okviru istog postupka (više dobavljača);
 - (d) predviđa se sklapanje ugovora s ponuđačima koji nude najbolju vrijednost za novac, pri čemu se osigurava da ne postoje sukobi interesa.

3. U slučaju pretkomercijalne nabave postupak nabave može se ubrzati i može uključivati kupnju prvih rješenja svoje vrste kako bi se pojednostavnila i olakšala provedba.
4. Mogu se primjenjivati posebni uvjeti, među ostalim za mjesto izvršenja nabavljenih usluga, robe ili radova i za vlasništvo nad rezultatima i pristup rezultatima. U okviru toga, za pretkomercijalnu nabavu:
 - (a) ugovaratelji su vlasnici barem prava intelektualnog vlasništva nad rezultatima koje su proizveli, a naručitelji imaju barem pristup rezultatima bez naknada za licenciju za vlastitu uporabu te pristup rezultatima bez naknada za licenciju za svoje trenutačne i buduće ugovaratelje kako bi ih mogli koristiti za naručitelje;
 - (b) u izvanrednim situacijama u kojima ugovaratelji ne mogu ponuditi dostatna rješenja za zadovoljavanje šire potražnje na tržištu EU-a naručitelji imaju pravo dati ili zahtijevati od ugovaratelja da trećim stranama daju pravo na komercijalno korištenje rezultata za naručitelja i za šira tržišta na neisključivoj osnovi te pod poštenim i razumnim uvjetima;
 - (c) ako ugovaratelji ne iskoriste svoje rezultate na tržištu u određenom roku ili ako zloupotrijebe svoje rezultate na štetu javnog interesa, od njih se može zahtijevati da svoje vlasništvo nad rezultatima prenesu na naručitelje u skladu s ugovorom o nabavi.
5. Nabava koju provodi Komisija ili provedbena tijela može biti u obliku pretkomercijalne nabave ili javne nabave inovativnih rješenja. Te nabave provodi Komisija ili relevantno provedbeno tijelo u svoje ime ili zajedno s javnim naručiteljima iz država članica i trećih zemalja pridruženih Programu.

Poglavlje III.

Europsko vijeće za inovacije

Članak 34.

Posebna pravila za Europsko vijeće za inovacije

1. U skladu s člankom 20. stavkom 2. točkom (a) podtočkom i. Uredbe (EU) XXX [Europski fond za konkurentnost] i kako je navedeno u programu rada, bespovratna sredstva za Tranziciju EIC-a mogu se dodjeljivati bez poziva na podnošenje prijedloga na preporuku voditelja programa i na temelju savjeta neovisnih vanjskih stručnjaka, u skladu s jasnim i objektivnim kriterijima za potrebe daljnjeg financiranja rezultata proizvedenih u djelovanjima koja se financiraju iz Programa i Uredbe (EU) 2021/695 o programu Obzor Europa.
2. Akcelerator EIC-a pruža potporu samo pojedinačnim korisnicima i pojedinačnim subjektima u koje se ulaže koji su MSP-ovi, uključujući posebno start-up i scale-up poduzeća, a u propisno opravdanim slučajevima mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije.
3. Prijedloge za djelovanja Akceleratora EIC-a može podnijeti jedan ili više pravnih subjekata koji namjeravaju osnovati ili podupirati potencijalnog primatelja, uz prethodnu suglasnost tog primatelja. Bude li taj primatelj odabran za financiranje, sporazum o dodjeli bespovratnih sredstava i sporazum o ulaganju potpisuju se samo s njim.
4. U slučaju djelovanja mješovitog financiranja korisnik i subjekt u koji se ulaže mogu se razlikovati u smislu da subjekt u koji se ulaže može biti holding ili matično društvo korisnika.
5. Tijela za financiranje koja provode programe Unije ili nacionalna ili regionalna tijela za financiranje ili programi koje je certificirala Komisija mogu izravno podnijeti prijedlog na poziv za Tranziciju EIC-a ili Akcelerator EIC-a ako takvi prijedlozi proizlaze iz projektnog preispitivanja djelovanja koje financiraju certificirana tijela za financiranje i programi te podložno uvjetima utvrđenima u programu rada EIC-a (Plug-in EIC-a i Fast Track EIC-a).

6. Kad je riječ o Akceleratoru EIC-a, treći evaluacijski kriterij utvrđen u članku 25. stavku 1. zamjenjuje se razinom rizika djelovanja, kvalitetom i učinkovitošću provedbe te potrebom za potporom Unije.
7. Ulaže se u subjekte koji su neprivlačni za ulaganje te uz zajednička ulaganja drugih privatnih ulagatelja. Međutim, ako se takva potpora ne pruža u potpunosti u okviru Europskog fonda za konkurentnost ili ako poduzeća ne pronađu privatne suulagatelje unutar Unije ili su samo privlačni za ulaganje izvan EU-a, potpora tim ulaganjima može se pružiti u iznimnim i propisno opravdanim slučajevima kako bi se zaštitili strateški interesi Unije.
8. Odstupajući od članka 212. stavka 2. točke (a) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, na mjere ulaganja Akceleratora EIC-a ne primjenjuju se uvjeti koji se odnose na gospodarsku održivost.

Odstupajući od članka 212. stavka 3. prvog, drugog i četvrtog podstavka Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, prihodi, vraćanja i povrati od djelovanja u pogledu vlasničkog kapitala u okviru Fonda EIC-a koja se financiraju iz ove Uredbe i njezinih prethodnika upotrebljavaju se za pružanje potpore Unije djelovanjima u pogledu vlasničkog kapitala u okviru Fonda EIC-a. Odstupajući od članka 21. stavka 3. točke (f) i u skladu s člankom 21. stavkom 5. Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, ta sredstva čine vanjske namjenske prihode ovog Programa.

9. Djelovanja mješovitog financiranja suspendiraju se, izmjenjuju ili, ako je to propisno opravdano, prekidaju ako se ne ostvare mjerljive ključne etape ili ako korisnik bez opravdanog razloga odbije investicijsku potporu.
10. Iz Fonda EIC-a mogu se iznimno dodjeljivati naknadna ulaganja samo u jednom od sljedeća dva slučaja:
 - (a) ako je to potrebno za zaštitu strateške imovine, interesa, autonomije ili sigurnosti Unije; ili
 - (b) ako se bez naknadnih ulaganja sljedeći krugovi financiranja ne bi nastavili ili bi se nastavili po znatno nepovoljnijim uvjetima.

11. U programu rada EIC-a mogu se utvrditi dodatna ograničenja za dodjelu naknadne potpore, posebno u pogledu veličine te potpore. Programski odbor propisno i pravodobno se obavješćuje o takvoj naknadnoj potpori.

Članak 35.

Stavljanje izvan snage

Uredba (EU) 2021/695 stavlja se izvan snage s učinkom od 1. siječnja 2028.

Članak 36.

Prijelazne odredbe

1. Ova Uredba ne utječe na nastavak ili izmjenu dotičnih djelovanja do njihova zaključenja, na temelju Uredbe (EU) 2021/695, koja se nastavlja primjenjivati na dotična djelovanja do njihova zaključenja.
2. Iz financijske omotnice za Program mogu se pokriti i troškovi tehničke i administrativne pomoći potrebni radi osiguravanja prelaska na Program s mjera donesenih u skladu s prethodnom Uredbom (EU) 2021/695.

Članak 37.

Stupanje na snagu i primjena

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od 1. siječnja 2028.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Europski parlament

Za Vijeće

Predsjednik/Predsjednica

Predsjednik/Predsjednica
